

การศึกษาวิจัยและพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านสื่อสำหรับเด็กปฐมวัย (อายุ 3-6 ปี)

ระวีวรรณ ทรัพย์อินทร์¹

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยและพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านสื่อสำหรับเด็กปฐมวัย (อายุ 3-6 ปี) ภายใต้โครงการวิจัยการพัฒนาศักยภาพกำลังคนด้านสื่อและภาควิชาการนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและจัดทำหลักสูตรการอบรมเบื้องต้นเพื่อเป็นโครงการนำร่องการอบรมพัฒนาศักยภาพกำลังคนด้านการผลิตสื่อสำหรับเด็กปฐมวัย 3-6 ปี และเพื่อทดลองผลิตสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ที่เหมาะสมกับการพัฒนาการเด็กปฐมวัย การวิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ซึ่งมีการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการที่หลากหลาย ตั้งแต่การสนทนากลุ่ม (focus group discussion) การสังเกต (observation) และการทดลอง (experiment) ผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กปฐมวัยด้วย ทั้งนี้ การวิจัยสามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์คือ ได้หลักสูตรการอบรมเบื้องต้นเพื่อพัฒนาศักยภาพกำลังคนด้านการผลิตสื่อสำหรับเด็กปฐมวัย 3-6 ปี โดยหลักสูตรมีระยะเวลาการอบรม 1 วัน เนื้อหาครอบคลุมด้านพัฒนาการเด็ก ผลกระทบของสื่อต่อเด็กปฐมวัย การผลิตสื่อและดนตรีเพื่อเด็กปฐมวัย โดยได้นำร่องการใช้หลักสูตรแก่ทีมผู้ผลิตจำนวน 20 คน และจากการประเมินผลการอบรมพบว่า ผู้เข้าร่วมอบรมมีความพึงพอใจในภาพรวมของการจัดอบรมในระดับพึงพอใจมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ คือ 4.57) สำหรับการทดลองผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กปฐมวัยนั้นได้รายการโทรทัศน์ที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัยในช่วง 3-6 ปี จำนวน 2 รายการ ได้แก่ รายการ *Flowers Power* ความยาว 5 นาที จำนวน 2 ตอน และรายการ *Sound to Song*

* วันที่รับบทความ 27 เมษายน 2566; วันที่แก้ไขบทความ 23 พฤษภาคม 2566; วันที่ตอบรับบทความ 30 พฤษภาคม 2566

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิทยาลัยนวัตกรรม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ความยาว 5 นาที จำนวน 2 ตอน โดยผลการการทำ audience testing พบว่า เด็กในช่วงอายุ 3-4 ปี มีความชื่นชอบ มีความสนุกสนาน และเข้าใจเนื้อหาของ รายการ *Sound to Song* ที่ใช้เพลงและดนตรี ประกอบการเคลื่อนไหวได้ชัดเจนกว่า รายการ *Flowers Power* ซึ่งเป็นรายการที่สร้างเป็นเรื่องราวของสถานการณ์ต่างๆ ที่ตัวละครต้องพบเจอ ส่วนเด็กปฐมวัยช่วง 4-6 ปี นั้น จะชื่นชอบรายการ *Flowers Power* มากกว่า โดยเด็กๆ ระบุว่า เพราะมีเรื่องราวน่าติดตามมากกว่า

คำสำคัญ: สื่อสำหรับเด็กปฐมวัย เด็กปฐมวัย รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กปฐมวัย

The Research and Media Personnel Potential Development for Early Childhood (Aged 3-6 Years)

Raweewan Sap-in²

Abstract

The objectives of the research and media personnel potential development for early childhood (aged 3-6 years), under the human resource development in media and academic research project, are to develop and establish an introductory training course as a pilot project to develop the capacity of media producers for early childhood (aged 3-6 years), and to experiment and create suitable early childhood TV development programs. This study employs qualitative research methods by collecting data through a range of techniques including focus group discussion, observation and experimental production of television shows for pre-school children. This allows the research paper to achieve its primary purpose: to create an introductory training course to enhance the capacity of media producers for pre-school children (ages 3-6 years). This curriculum is delivered over the course of a day, covering child development content, the influence of media on early childhood development, media production and music in early childhood development. A team of 20 producers participated in this pilot study. Evaluations showed that participants were holistically satisfied with the curriculum at the most satisfied level (with the mean level of satisfaction at 4.57). A total of 2 programs, for pre-school school children ages 3-6 years, were produced

² Assistant Professor, The College of Innovation, Thammasat University

from this study: *Flowers Power* (with a duration of 5 minutes and 2 episodes) and *Sound to Song* (with a duration of 5 minutes and 2 episodes). Results of audience testing revealed that children ages 3-4 years enjoyed and were able to better understand the content of the *Sound to Song* program, which utilized songs and music in movement, than the *Flowers Power* program, which revolved around a variety of scenarios that the television characters encountered. Conversely, children aged 4-6 years preferred the *Flowers Power* program over *Sound to Song*, indicating that the storyline was more engaging.

Keywords: media, early childhood, early childhood TV programs

บทนำ: ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เนื่องจากสภาพสังคมและความเจริญทางด้านเทคโนโลยีนั้น มีผลอย่างยิ่งกับพฤติกรรมการใช้สื่อของผู้คนในสังคม โดยเฉพาะกลุ่มเด็กและเยาวชน และเป็นที่ยอมรับกันว่า สื่อต่างๆ ยังคงมีอิทธิพลต่อการรับรู้และส่งผลต่อพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน จากการศึกษาของแผนงานสื่อสร้างสุขภาวะเด็กและเยาวชน ได้กล่าวถึงผลกระทบของสื่อต่อเด็กและเยาวชนไว้ว่า เนื้อหาของสื่อที่ไม่เหมาะสมจะส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนในหลายด้าน ทั้งกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมก้าวร้าว เรียนรู้เรื่องเพศผิดเพี้ยนและไม่สมวัย เกิดค่านิยมเรื่องวัตถุส่งผลต่อการรับรู้ตนเอง (ระวีวรรณ ทรัพย์อินทร์, 2560) แต่ในขณะเดียวกันนั้น สื่อมวลชนก็สามารถสร้างให้เกิดผลกระทบทางบวกให้เกิดขึ้นแก่เด็กและเยาวชนได้เช่นกัน ดังเช่น การศึกษาอิทธิพลและผลกระทบของสื่อมวลชนในทางบวก จากบทสังเคราะห์เรื่องสื่อมวลชนเพื่อการศึกษาและการเรียนรู้ (อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์, 2548) ระบุว่า สื่อมีผลอย่างมากต่อการศึกษาและการเรียนรู้ ทั้งการศึกษาในระบบ นอกระบบ และการศึกษาตลอดชีวิต และสื่อยังมีอิทธิพลในการส่งเสริมพฤติกรรมสร้างสรรค์ของสังคมเด็ก (pro-social behavior) ได้แก่ ความช่วยเหลือเกื้อกูล ความเป็นมิตร การควบคุมตัวเอง ความอดทนอดกลั้น และการไม่ประพฤติดีกด้วย จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่สังคมจะต้องให้ความสำคัญกับการผลิตเพื่อเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะกับสื่อเพื่อเด็กปฐมวัย ซึ่งในช่วงวัยนี้ถือเป็นช่วงวัยที่สำคัญมากที่สุดในการพัฒนาสู่ความเป็นมนุษย์

เด็กในช่วงอายุ 3-6 ปี เป็นช่วงวัยที่สมองพัฒนาได้สูงที่สุด โดยเฉพาะทักษะสมองส่วนหน้า หรือที่เราเรียกว่า executive function หรือ EF ซึ่งเปรียบเสมือน CEO ของสมอง โดยมีอัตราการพัฒนาสูงกว่าทุกช่วงวัยในช่วง 3-6 ปี เพราะฉะนั้นสมองที่กำลังพัฒนาได้ดีก็เป็นรากฐานที่สำคัญในการพัฒนาไปตลอดชีวิตมนุษย์ การพัฒนาของ EF คือตัวบ่มเพาะอุปนิสัยที่จะทำให้คนคนหนึ่งมีทักษะในชีวิตอย่างไรด้วย ที่จะส่งผลให้คนเราประสบความสำเร็จในชีวิต เช่น จะเป็นคนที่มีความยับยั้งชั่งใจ มีความสามารถในการยืดหยุ่น ปรับตัวมากน้อยแค่ไหน ล้วนมีรากฐานมาจากการพัฒนาทักษะสมองในวัยเด็ก ดังนั้น ในช่วงปฐมวัยเป็น

พื้นฐานสำคัญของการมีทักษะชีวิต ในศตวรรษที่ 21 งานวิจัยของ James J. Heckman ผู้ที่ได้รับรางวัลโนเบลสาขาเศรษฐศาสตร์ ก็พูดถึงการลงทุนในช่วงปฐมวัยไว้ว่า ถ้าเราลงทุนในช่วงปฐมวัย ผลตอบแทนสูงกว่าทุกช่วงวัย โดยให้อัตราผลตอบแทนสูงถึง 6 เท่าตัวของการลงทุน เพราะเป็นช่วงสำคัญที่เด็กจะสร้างความมั่นคงทางอารมณ์ความภูมิใจในตนเอง (ธิดา พิทักษ์สันติสุข, 2563)

ทั้งนี้ ในปี พ.ศ. 2556 คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ได้มีข้อกำหนดว่า ช่องโทรทัศน์ทุกช่องจะต้องมีรายการสำหรับเด็กที่มีเนื้อหาเหมาะสมและไม่เป็นภัยต่อการพัฒนาทั้งสติปัญญา อารมณ์ และสังคมของเด็กและเยาวชน อย่างน้อย 60 นาที ในช่วง 16.00-18.00 น. ของทุกวัน และ 06.00-10.00 น. ในวันเสาร์และอาทิตย์ แต่ในบริบทการแข่งขันกันอย่างเข้มข้นในธุรกิจสื่อของประเทศไทยนั้น ทำให้ผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการธุรกิจสื่อต่างมุ่งแข่งขันเพื่อแย่งชิงผู้ชมที่มีกำลังซื้อเพื่อตอบสนองต่อกลุ่มผู้สนับสนุนรายการมากกว่าตอบสนองต่อกลุ่มผู้ชมที่มีกำลังซื้อน้อยอย่างกลุ่มเด็กและเยาวชน ต่อมา พ.ศ. 2557 ประเทศไทยเปลี่ยนผ่านการถ่ายทอดสัญญาณโทรทัศน์มาสู่ระบบดิจิทัล ส่งผลให้มีช่องโทรทัศน์เพิ่มขึ้นเป็น 48 ช่อง มีการกำหนดรายการหมวดหมู่เด็ก เยาวชน และครอบครัว แต่มีผลการศึกษานำเสนอโดยมูลนิธิสื่อมวลชนศึกษา เมื่อเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2557 ระบุว่า พบเนื้อหารายการช่องโทรทัศน์ดิจิทัลสำหรับเด็กเยาวชนและครอบครัวรวม 3 ช่อง และพบรายการสำหรับเด็กเล็กเพียง 4 รายการ ต่อมาวันที่ 10 พฤษภาคม พ.ศ. 2562 คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ มีแถลงสรุปการขอคืนใบอนุญาตของผู้ประกอบการทีวีดิจิทัล รวม 7 ช่อง โดยมีช่อง 3 Family และ MCOT Family ซึ่งทำให้ช่องสำหรับเด็กและครอบครัวหายไปทั้งหมด เพราะก่อนหน้านี้ช่อง LOCA ของ ThaiTV ก็ได้ยุติการออกอากาศไปในปี พ.ศ. 2558 (เดอะ สแตนดาร์ด, 2562) ทั้งนี้ แม้รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กจะหายไป ความต้องการรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กไทยยังคงมีอยู่ โดยสะท้อนจากผลการสำรวจจากไทยพีบีเอส ปี 2561 พบว่า เด็กจำนวนมากยังคงรับชมสื่อโทรทัศน์เป็นหลัก โดยเฉพาะเด็กอายุ 3-5 ปี

ที่รับสื่อโทรทัศน์เป็นอันดับหนึ่ง คิดเป็น 30% สื่อหนังสือเป็นอันดับสองคิดเป็น 21% และยูทูบ 19% (มรรยาท อัครจันทโชติ อ้างถึงใน ดนยา วสุวัต, 2563) และจากการศึกษาเพื่อสร้างรูปแบบ และเนื้อหารายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในเด็กช่วงอายุ 3-6 ปี ผลการสัมภาษณ์กลุ่ม ผู้ปกครองเด็กอายุ 3-6 ปี ในกลุ่มอายุ 20-29 ปี และอายุ 30-40 ปี จำนวน 12 คน พบว่า ผู้ปกครองยังมีความต้องการรายการสำหรับเด็กเล็ก มีการเปิดรับ สื่อทางโทรทัศน์บ้าง แต่ก็อนุญาตให้เด็กชมรายการสำหรับเด็กผ่านแท็บเล็ต สมาร์ทโฟน โดยดูผ่านช่องทางยูทูบในช่วงเวลาที่เหมาะสมแตกต่างกันไป และมี สิ่งที่ต้องระวังสำหรับการเลือกรับชมสื่อของเด็กเล็กคือ ความรุนแรง คำหยาบคาย พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมซึ่งต้องระวังเด็กลอกเลียนแบบ (ดนยา วสุวัต, 2561) ประกอบกับสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมปัจจุบัน พ่อแม่อยู่กับลูกน้อยลง เด็กอยู่กับ สื่อมากขึ้น สื่อต้องทำหน้าที่ช่วยสอนและดูแลพัฒนาศักยภาพของเด็กด้วย ประกอบกับในปัจจุบันพบว่า สื่อสำหรับเด็กปฐมวัยที่มีความเหมาะสมกับช่วงวัย สื่อหลักคือหนังสือแต่ในขณะที่มีสื่ออื่นๆ อาทิ วิทย์ และโทรทัศน์ หรือรายการบน YouTube ที่จัดเป็น video content หรือสื่อประเภทจอ (screen media) เป็น สื่อที่เด็กๆ เปิดรับมากเช่นกัน โดยสมาคมกุมารแพทย์สหรัฐอเมริกา แนะนำว่า เด็กอายุ 0 ถึง 2 ปี ไม่ควรเปิดรับสื่อประเภทจอ และจากการศึกษาจากข้อมูล ทำให้อธิบายได้ว่า เด็กอายุ 3-6 ปี สามารถเปิดรับสื่อประเภทจอได้ แต่ควรจำกัด ระยะเวลาการรับชม เป็นรายการที่มีเนื้อหาที่ดี และผลดีอย่างมีคุณภาพด้วยความละเอียดอ่อนต่อการผลิตสื่อและความเข้าใจอย่างรอบด้านของพัฒนาการเด็ก อีกทั้งสื่อสำหรับเด็กนั้นต้องประยุกต์และผสมผสานองค์ความรู้หลายด้าน อาทิ เทคนิคการผลิตทุกกระบวนการการเข้าใจและเรียนรู้ของเด็ก รวมถึงพัฒนาการเด็ก เพื่อสร้างสรรค์สื่อที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในด้านต่างๆ ได้จริง โดยสอดคล้อง กับธรรมชาติของการเรียนรู้ ดังนั้น หากต้องการพัฒนาสื่อสำหรับเด็กจึงควร ให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพของผู้ผลิตสื่อสำหรับเด็กเสียก่อน

ดังนั้น ฝ่ายพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์สำหรับเด็กและเยาวชน

กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ ซึ่งมีการกิจและมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาศักยภาพผู้ผลิตสื่อ และผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความจำเป็นที่จะทำการศึกษาวิจัยและพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านสื่อ โดยเฉพาะผู้ผลิตสื่อสำหรับเด็กปฐมวัย จึงจัดทำโครงการการศึกษาวิจัยและพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านสื่อสำหรับเด็กปฐมวัย (อายุ 3-6 ปี) นี้ขึ้น เพื่อพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการผลิตสื่อสำหรับเด็ก โดยการพัฒนาและจัดทำหลักสูตรการอบรมเบื้องต้นเพื่อพัฒนาศักยภาพกำลังคนด้านการผลิตสื่อสำหรับเด็กปฐมวัย 3-6 ปี และนาร่องการใช้หลักสูตรการอบรมเบื้องต้นสำหรับพัฒนาศักยภาพผู้ผลิตสื่อสำหรับเด็กปฐมวัย ตลอดจนเพื่อทดลองผลิตรายการโทรทัศน์ต้นแบบ ที่สอดคล้องกับการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็กปฐมวัยเพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาสื่อเพื่อเด็กปฐมวัยต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ได้หลักสูตรการอบรมเบื้องต้นเพื่อพัฒนาศักยภาพกำลังคนด้านการผลิตสื่อสำหรับเด็กปฐมวัย 3-6 ปี ที่มีความเหมาะสมกับพัฒนาการเด็ก
2. เพื่อนาร่องการใช้หลักสูตรการอบรมเบื้องต้นเพื่อพัฒนาศักยภาพกำลังคนด้านการผลิตสื่อสำหรับเด็กปฐมวัย 3-6 ปี
3. เพื่อผลิตรายการโทรทัศน์ต้นแบบที่สอดคล้องกับการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็กปฐมวัย 3-6 ปี 2 รายการ

วิธีการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาวิจัยและพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านสื่อสำหรับเด็กปฐมวัย (อายุ 3-6 ปี) มีลักษณะการศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ซึ่งมีการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการที่หลากหลาย ตั้งแต่การสนทนากลุ่ม (focus group discussion) การสังเกต (observation) และการทดลอง (experimental method) ประกอบ เป็นกระบวนการย่อยในการศึกษาวิจัย โดยการศึกษาวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาและจัดทำ

หลักสูตรการอบรมเบื้องต้นเพื่อพัฒนาศักยภาพกำลังคนด้านการผลิตสื่อสำหรับเด็กปฐมวัย 3-6 ปี ที่มีความเหมาะสมกับพัฒนาการเด็ก และการนำร่องการใช้หลักสูตรการอบรมเบื้องต้นสำหรับพัฒนาศักยภาพผู้ผลิต ตลอดจนมีการทดลองผลิตสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ที่เหมาะสมกับพัฒนาการเด็กปฐมวัย โดยมีขั้นตอนการดำเนินโครงการศึกษาวิจัย ดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1 แสดงขั้นตอนของโครงการการศึกษาวิจัยและพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านสื่อสำหรับเด็กปฐมวัย (อายุ 3-6 ปี)

ขั้นตอนโครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านสื่อสำหรับเด็กปฐมวัย (อายุ 3-6 ปี)

โดยมีรายละเอียดวิธีการวิจัยตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนการระดมความคิดเห็น (Focus Group)

การระดมความคิดเห็นนี้เพื่อการพัฒนาหลักสูตรการอบรมเบื้องต้นสำหรับพัฒนาศักยภาพผู้ผลิตสื่อสำหรับเด็กปฐมวัย (3-6 ปี) และเพื่อนำองค์ความรู้มาเป็นแนวทางในการผลิตรายการที่เหมาะสมกับพัฒนาการเด็กปฐมวัยในช่วงอายุ 3-6 ปี โดยมีผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 10 คน ประกอบด้วย

1.1 ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาการเด็ก ได้แก่ แพทย์ด้านพัฒนาการเด็กปฐมวัย นักวิจัยและนักการศึกษาผู้เชี่ยวชาญด้านเด็กปฐมวัย และนักการศึกษาผู้เชี่ยวชาญด้านเด็กปฐมวัย จำนวน 5 คน

1.2 ผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อสำหรับเด็กและผู้ผลิตสื่อเด็ก ได้แก่ นักวิชาการด้านสื่อสำหรับเด็ก และผู้ผลิตสื่อสำหรับเด็กปฐมวัย จำนวน 5 คน

โดยใช้แนวคำถามการสนทนากลุ่ม เป็นคำถามปลายเปิด (open-ended question) เพื่อให้ได้ข้อมูลครอบคลุมประเด็นที่ต้องการแนวคำถามสำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาการเด็กปฐมวัยและสื่อสำหรับเด็กปฐมวัย เช่น คำถามด้านพัฒนาการของเด็กปฐมวัย (ช่วงอายุ 3-6 ปี) เนื้อหาและรูปแบบบทกลวิธีการนำเสนอของสื่อที่เหมาะสมกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย และข้อเสนอแนะในการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กปฐมวัย

2. ขั้นตอนการประชาสัมพันธ์โครงการฯ และการรับสมัครผู้ผลิตสื่อสำหรับเด็กปฐมวัยและการคัดเลือก

เนื่องจากการศึกษาวิจัยและพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านสื่อสำหรับเด็กปฐมวัย (อายุ 3-6 ปี) นั้น มีการผลิตสื่อเพื่อเด็กปฐมวัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ดังนั้น การรับสมัครและคัดเลือกผู้ผลิตสื่อสำหรับเด็กปฐมวัยจึงมีรูปแบบการทำงานมีขั้นตอนและมีความแตกต่างจากการงานผลิตสื่อโดยทั่วไป โดยเริ่มต้นที่ขั้นตอนการประชาสัมพันธ์โครงการฯ และการรับสมัครผู้ผลิตสื่อหน้าใหม่ที่ยังไม่เคยมีผลงานด้านการผลิตสื่อสำหรับเด็กปฐมวัย แต่มีความตั้งใจและความปรารถนาที่จะผลิตสื่อสำหรับเด็กปฐมวัยต่อไปในอนาคต โดยโครงการฯ ได้ประชาสัมพันธ์รับสมัครผู้ผลิตที่ต้องการเข้าร่วมโครงการผ่านทางเฟซบุ๊กเพจของกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ ซึ่งมีผู้ผลิตสนใจสมัครเข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น 46 ทีม โดยในรอบแรกมีการคัดเลือกจาก 46 ทีม เหลือ 22 ทีม โดยพิจารณาจากการตอบคำถามและผลงานที่ผ่านมาของทีมผู้เข้าสมัคร ทั้งนี้ คณะกรรมการในรอบแรกประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิด้านการผลิตสื่อสำหรับเด็กและตัวแทนจากกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์และผู้วิจัยรวมทั้งสิ้น 5 คน จากนั้นมีการคัดเลือกรอบที่ 2 จาก 22 ทีม ให้เหลือ 10 ทีม เพื่อส่งตัวแทนทีมละ 2 คน เข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ (workshop) เพื่อพัฒนาศักยภาพกำลังคนด้านการผลิตสื่อสำหรับเด็กปฐมวัย 3-6 ปี โดยเกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกคือ พิจารณาจากการนำเสนอผลงาน และการตอบคำถามของทีมผู้ผลิต โดยมีคณะกรรมการจากทั้งจากผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาการเด็ก

ผู้ผลิตที่เกี่ยวข้องด้านการผลิตสื่อเด็กและนักวิชาการด้านการผลิตสื่อสำหรับเด็ก
ปฐมวัยร่วมเป็นคณะกรรมการ รวมทั้งสิ้น 6 คน

3. ขั้นตอนการอบรมเชิงปฏิบัติการและการคัดเลือกผู้ผลิตเพื่อการทดลอง ผลิตรายการสำหรับเด็กปฐมวัย

ทีมผู้ผลิตทั้งสิ้น 10 ทีม ที่ได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมการอบรมจะได้สิทธิ
ในการส่งตัวแทนในการเข้าอบรมทีมละ 2 คน ดังนั้นรวมผู้เข้าอบรมทั้งสิ้น 20 คน
ที่จะได้เข้าร่วมการอบรมเชิงปฏิบัติการ (workshop) เพื่อพัฒนาศักยภาพกำลังคน
ด้านการผลิตสื่อสำหรับเด็กปฐมวัย 3-6 ปี ในวันเสาร์ที่ 27 มิถุนายน 2563
ซึ่งได้เชิญผู้เชี่ยวชาญด้านเด็กปฐมวัยและผู้เชี่ยวชาญด้านการผลิตสื่อเพื่อเด็ก
ปฐมวัย เพื่อให้ได้องค์ความรู้ด้านเนื้อหา (content) และกลวิธีการนำเสนอ
(format) ที่ถูกต้องเหมาะสมน่าสนใจสำหรับการรับรู้และพัฒนาการของ
เด็กปฐมวัย เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการผลิตสื่อสำหรับเด็กปฐมวัยในขั้นตอนต่อไป
ทั้งนี้ หลังจากการอบรมผู้ผลิตที่ผ่านกระบวนการคัดเลือกได้เข้ารับการอบรม
เป็นจำนวน 10 ทีม แล้ว เมื่อได้รับการอบรมแล้ว ให้โจทย์ให้ผู้ผลิตคิดสร้างสรรค์สื่อ
video เด็กปฐมวัย โดยต้องจัดทำการนำเสนอ storyboard และโครงร่างรายการ
(program proposal) อีกครั้ง เพื่อคัดเลือกให้เหลือเพียง 2 ทีมสุดท้ายที่จะได้
รับทุนจากกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ เพื่อทดลองผลิตรายการจริง
โดยมีคณะกรรมการจากทั้งผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาการเด็ก ผู้เชี่ยวชาญด้าน
การผลิตสื่อเด็ก และนักวิชาการด้านสื่อสำหรับเด็กปฐมวัย ร่วมเป็นคณะกรรมการ
รวมทั้งสิ้น 6 คน

4. ขั้นตอนการผลิตสื่อสำหรับเด็กปฐมวัย

เมื่อได้ทีมผู้ผลิตสื่อ 2 ทีมจากการนำเสนอโครงร่างรายการแล้ว
ขั้นตอนต่อมาคือ กระบวนการพัฒนาและผลิตรายการ ซึ่งเป็นการทำงานร่วมกัน
ระหว่างสหวิชาชีพ ซึ่งได้แก่ ทีมผู้ผลิตสื่อ แพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาการเด็ก
นักวิชาการด้านพัฒนาการเด็ก ผู้เชี่ยวชาญด้านการผลิตสื่อสำหรับเด็กปฐมวัย

และผู้วิจัย โดยมีการร่วมกันพัฒนารายการ ตั้งแต่กระบวนการก่อนการผลิต (pre-production) กระบวนการผลิต (production) ตลอดจนถึงกระบวนการหลังการผลิต (post-production) จนรายการเสร็จสมบูรณ์

5. ขั้นตอน Audience Testing

ผู้วิจัยได้นำรายการต้นแบบที่ผลิตเสร็จเรียบร้อยแล้วไปให้เด็กปฐมวัย กลุ่มเป้าหมายได้รับชม เพื่อการสังเกต (observation) ผลตอบรับจากผู้ชม กลุ่มเป้าหมายคือ นักเรียนในชั้นอนุบาล 1-3 ในช่วงอายุ 3-6 ปี รวมจำนวน 116 คน ทั้งนี้ มีการแบ่งช่วงอายุย่อยหลักพัฒนาการเด็กปฐมวัย เป็น 2 กลุ่มอายุคือ 3-4 ปี จำนวน 62 คน และอายุ 4-5 ปี จำนวน 54 คน โดยการกระจายของลักษณะประชากรศาสตร์ ซึ่งแบ่งเป็นโรงเรียนในเขตกรุงเทพฯ 2 โรงเรียน และต่างจังหวัด 2 โรงเรียน รวมทั้งหมด 4 แห่ง ดังต่อไปนี้

- โรงเรียนเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 2 โรงเรียนนั้น แบ่งเป็นโรงเรียนเอกชน 1 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนก้องฟ้าวัฒนาวิทย์ และโรงเรียนของรัฐในชุมชน 1 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนวัดดอนเมือง (ทหารอากาศอุทิศ)
- โรงเรียนในต่างจังหวัด จำนวน 2 โรงเรียน โดยแบ่งเป็นโรงเรียนในเขตเมือง 1 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนเทศบาล 4 วัดมหาธาตุวรวิหาร จังหวัดราชบุรี และโรงเรียนในชานนอกเมือง ได้แก่ โรงเรียนชุมชนวัดคูบัว ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี

6. ขั้นตอนสรุปผลการศึกษาและถอดบทเรียน

เมื่อได้ข้อมูลจากการระดมความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ เรียบเรียง และสังเคราะห์เป็นเนื้อหาและหลักสูตรเบื้องต้นในการอบรมพัฒนาผู้ผลิตรายการสำหรับเด็กปฐมวัย และนำมาเป็นกรอบแนวทางในการผลิตสื่อต้นแบบ 2 รายการ จากนั้นมีการสรุปถอดบทเรียนจากการทดลองผลิตสื่อปฐมวัยในครั้งนี้ แล้วนำเสนอโดยการบรรยายและ

พรรณนา (descriptive) ข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมและสรุปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยและพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านสื่อสำหรับเด็กปฐมวัย (อายุ 3-6 ปี) ภายใต้โครงการวิจัยการพัฒนาศักยภาพกำลังคนด้านสื่อและภาควิชาการในครั้งนี้ พบผลวิจัยตามกรอบวัตถุประสงค์การศึกษาวิจัยดังต่อไปนี้

(1) หลักสูตรการอบรมเบื้องต้นเพื่อพัฒนาศักยภาพกำลังคนด้านการผลิตสื่อสำหรับเด็กปฐมวัย 3-6 ปี ที่มีความเหมาะสมกับพัฒนาการเด็ก

ผลสรุปจัดสนทนากลุ่ม (focus group) ระดมความรู้ในการผลิตรายการสำหรับเด็กปฐมวัย ช่วงอายุ 3-6 ปี จากผู้เชี่ยวชาญด้านเด็กปฐมวัย ระดมความรู้ด้านพัฒนาการเด็กปฐมวัย จากผู้ทรงคุณวุฒิด้านเด็กปฐมวัยไว้ ได้แก่ กุมารแพทย์ นักวิจัยและนักการศึกษาด้านเด็ก ผู้ผลิตสื่อสำหรับเด็กปฐมวัย และนักวิชาการด้านการผลิตสื่อเด็ก สามารถสรุปสาระสำคัญเพื่อนำไปสู่หลักสูตรการอบรมเบื้องต้น เพื่อพัฒนาศักยภาพกำลังคนด้านการผลิตสื่อสำหรับเด็กปฐมวัย 3-6 ปี ที่มีความเหมาะสมกับพัฒนาการเด็กและสถานการณ์การทำงานสื่อในปัจจุบัน เป็น 3 ประเด็น ดังต่อไปนี้

1. ประเด็นลักษณะเนื้อหาและทักษะที่สำคัญที่ควรนำมาผลิตสื่อ
2. ประเด็นลักษณะการรูปแบบการนำเสนอที่ควรสิ่งที่ควรปฏิบัติและไม่ควรปฏิบัติ (do and don't)
3. ประเด็นเทคนิค (tips) สำหรับผู้ผลิตหน้าใหม่ในการผลิตรายการเด็กปฐมวัย

โดยมีสาระสำคัญในแต่ละประเด็นดังต่อไปนี้

1. ประเด็นลักษณะเนื้อหาและทักษะที่สำคัญที่ควรนำมาผลิตสื่อ

การนำเสนอเนื้อหาควรตั้งอยู่บนแก่นสำคัญ ดังต่อไปนี้

1. กระตุ้นจินตนาการ และส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์
2. พัฒนาทักษะทางสังคม (social skills)
3. นำเสนอเนื้อหาที่สะท้อนและเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวันของเด็กๆ ได้

4. ส่งเสริมการเข้าใจและภูมิใจในความเป็นตัวเอง (self-esteem)
5. สอดแทรกบริบทแวดล้อมให้เหมาะสมกับสังคมไทย

2. ประเด็นลักษณะรูปแบบการนำเสนอควรปฏิบัติและไม่ควรปฏิบัติ

(Do and Don't)

การนำเสนอสื่อสำหรับเด็กปฐมวัยต้องเข้าใจวิธีการและหลักการในนำเสนอให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยเพราะหากเนื้อหาดีมีประโยชน์ แต่การนำเสนอไม่สามารถสื่อสารได้อย่างเหมาะสมกับเด็กปฐมวัยก็เท่ากับเป็นการสื่อสารที่ไม่ประสบผลสำเร็จ โดยการนำเสนอต้องใช้แนวทางจิตวิทยาเชิงบวก (positive psychology) ดังนั้นจึงต้องคำนึงถึงสิ่งที่ควรปฏิบัติและไม่ควรปฏิบัติ (do and don't) ดังต่อไปนี้

2.1 สิ่งที่ต้องปฏิบัติ (Do)

(1) สื่อสารประเด็นใจความสำคัญเพียงประเด็นเดียวและต้องไม่ยาวจนเกินไป (ความยาวที่เหมาะสมคือ 2-10 นาที โดยจำนวนนาทีที่แนะนำที่เหมาะสมอาจจะคำนวณจากอายุได้คร่าวๆ เช่น อายุ 3 ปี ไม่ควรเกิน 3 นาที หรืออายุ 4 ปี ไม่ควรเกิน 4 นาที เป็นต้น)

(2) มีลักษณะเป็นสื่อที่สร้างการมีปฏิสัมพันธ์ (interactive) หรือเป็นการสื่อสารแบบ 2 ทาง (two-way communication)

(3) ต้องมีความสนุกสนาน ซึ่งความสนุกนั้นมักเกิดจากการเปิดโอกาสให้เด็กได้มีส่วนร่วม และมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อ

(4) สื่อต้องสร้างการมีส่วนร่วม หรือการเรียนรู้ผ่านการเล่น (learning through play) ไม่จูงใจสอนจนเกินไป

(5) กระตุ้นจินตนาการ

(6) การนำเสนอควรจะต้องมีคาแรคเตอร์ที่เป็นเอกลักษณ์ น่าจดจำ

(7) ตัวละครไม่เยอะ แต่ว่าคาแรคเตอร์ของแต่ละตัวละครขอให้ชัดเจน

(8) เรื่องต้องเป็นเชิงประจักษ์ เป็นพฤติกรรมที่เห็นชัดเจน ไม่เป็นนามธรรม

(9) เนื้อหาเรียบง่าย (simplify) ไม่ซับซ้อนและเชื่อมโยงกับสถานการณ์ที่เด็กๆ จะนำไปใช้ได้ในชีวิตจริง

(10) สามารถใช้เพลงประกอบเพื่อความน่าสนใจ ความสนุกสนาน และเพื่อเสริมสร้างจินตนาการ

(11) ใช้แก่นการนำเสนอด้วย positive approach และใช้ถ้อยคำในเชิงบวกเพื่อเสริมพลังบวก

(12) ใช้หลักการนำเสนอเน้นย้ำๆ ซ้ำๆ ในใจความ หรือถ้อยคำสำคัญ (keywords) ที่ต้องการสื่อสารให้ชัดเจน

(13) ตอนจบอาจจะสมหวัง หรือไม่สมหวังก็ได้แต่จะต้องจบแบบมีความสุข (happy ending)

2.2 ข้อควรระวังหรือสิ่งที่ไม่ควรปฏิบัติ (Don't)

(1) การสร้างตัวละครที่โหดร้าย หรือเป็นผู้ร้ายรุนแรงเกินไป

(2) ระวังการใช้ภาพเสียงที่รุนแรง

(3) ไม่ควรยึดเยียดในสิ่งที่ผู้ใหญ่ต้องการให้เด็ก

(4) ระวังเรื่องเนื้อหาที่เด็กอาจจะเลียนแบบ ซึ่งจะทำให้เกิดอันตราย หรือผลเสียต่อตัวเด็กได้

(5) ไม่ควรพูดเยอะ -less talk, more action ต้องเน้นที่การกระทำ มีบทพูดบทสนทนาให้น้อย แต่แสดงให้เห็นเป็นการกระทำให้ชัดเจน

(6) ไม่สื่อสารแบบ one-way communication ไม่มองเด็กเป็น passive audience

(7) ไม่แกล้งใช้ทำเสียงเลียนแบบเด็กๆ เพราะเด็กจะรู้สึกถูกล้อเลียน ดังนั้น ผู้ใหญ่ทำเสียงผู้ใหญ่ เด็กทำเสียงเด็ก การใช้เสียงต้องมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน

3. ประเด็นเทคนิค (Tips) สำหรับผู้ผลิตหน้าใหม่ในการผลิตรายการเด็กปฐมวัย

1. เรียนรู้จากสิ่งที่เป็น best practice อย่างเช่นเรื่อง *Peppa Pig*

2. ก่อนจะทำสื่อ ต้องมีประโยคสำคัญว่า ผู้ผลิตต้องการที่จะให้เด็กได้อะไร แต่ในเชิงการผลิตต้องซ่อนประโยคนี้นี้ไว้เพื่อไม่ให้เด็กๆ รู้สึกว่าถูกยึดเยียดสอน

3. การใช้ดนตรีสำหรับเด็กเล็กสำคัญมาก ผู้ผลิตต้องปรึกษากับผู้เชี่ยวชาญโดยเฉพาะ

4. ความประทับใจแรก (first impression) สำคัญมากกับเด็กๆ หากเด็กรู้สึกชอบหรือประทับใจแต่ต้น เด็กก็จะเกิดทัศนคติว่า เรื่องนี้น่าจะสนุก เด็กๆ จะอยากดูต่อ

5. สื่อเด็กปฐมวัยต้องไม่ซับซ้อน ดูสนุก แต่ได้แรงบันดาลใจ

สรุปผลจากการสนทนากลุ่ม (focus group) ระดมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญที่กล่าวไปข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ร่างหลักสูตรการอบรมเชิงปฏิบัติการ (workshop) เพื่อสร้างองค์ความรู้และความเข้าใจการผลิตสื่อต้นแบบสำหรับเด็กปฐมวัย โดยใช้เวลาอบรม 1 วัน นั้น ต้องประกอบด้วย (1) ความรู้พื้นฐานในเรื่องพัฒนาการเด็กปฐมวัย (2) ผลกระทบด้านบวก-ลบของสื่อกับเด็กปฐมวัย (3) กระบวนการผลิตสื่อเพื่อเด็กปฐมวัย (4) ดนตรีเพื่อเด็กปฐมวัย และ (5) การทำ workshop การผลิตรายการสำหรับเด็กปฐมวัยตามโจทย์ที่กำหนด เพื่อให้ผู้เข้าร่วมอบรมได้ประยุกต์ใช้ความรู้จากการอบรมทดลองคิดสร้างสรรค์รายการสำหรับเด็กปฐมวัย ซึ่งมีรายละเอียดหลักสูตรฯ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 หลักสูตรการอบรมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) เพื่อสร้างองค์ความรู้และความเข้าใจการผลิตสื่อต้นแบบสำหรับเด็กปฐมวัย โดยใช้เวลาอบรม 1 วัน ระยะเวลาที่ใช้ในการอบรมทั้งสิ้น 7 ชั่วโมง

ลำดับ	ระยะเวลา	หัวข้อการอบรม	การประเมินผล	วิทยากร
1	1.30 ชั่วโมง	หัวข้อ: พัฒนาการเด็กปฐมวัย วัตถุประสงค์ 1. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมอบรมมีความรู้เบื้องต้นในเรื่องของพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กในช่วงปฐมวัย 2. เพื่อให้ผู้เข้าอบรมสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์รายการสำหรับเด็ก ให้มีเนื้อหาและการนำเสนอเหมาะสมกับการรับรู้และการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย	การประเมินผลการอบรม 1. ประเมินคุณภาพผลงานของผู้เรียนที่เกิดจากการบูรณาการความรู้ด้านพัฒนาการเด็กสู่การคิดรูปแบบและเนื้อหารายการสำหรับเด็กได้ 2. การประเมินด้านความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์สังเคราะห์จากการนำเสนอรูปแบบรายการสำหรับเด็กในการทำ workshop เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน - การสังเกต - การสัมภาษณ์ พูดคุย	แพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาการเด็กปฐมวัย

ลำดับ	ระยะเวลา	หัวข้อการอบรม	การประเมินผล	วิทยากร
2	1.30 ชั่วโมง	หัวข้อ: สื่อกับเด็กปฐมวัย (ผลกระทบด้านบวก-ลบ) วัตถุประสงค์ 1. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมอบรมมีความรู้ความเข้าใจถึงผลกระทบของสื่อที่จะมีผลต่อพัฒนาการของเด็กปฐมวัยทั้งด้านบวกและลบ 2. เพื่อให้ผู้เข้าอบรมตระหนักถึงผลกระทบด้านลบที่จะเกิดขึ้นกับเด็กปฐมวัยหากได้รับสื่อที่ไม่เหมาะสมกับช่วงวัย	การประเมินผล 1. คุณภาพผลงานของผู้เรียนที่เกิดจากการบูรณาการความรู้ด้านพัฒนาการเด็กสู่การคิดรูปแบบและเนื้อหารายการสำหรับเด็กได้ 2. การประเมินด้านความคิดเห็นความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์สังเคราะห์จากการนำเสนอรูปแบบรายการสำหรับเด็กในการทำ workshop เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน - การสังเกต - การสัมภาษณ์ พูดคุย	แพทย์ หรือผู้เชี่ยวชาญด้านผลกระทบของสื่อต่อเด็กปฐมวัย
3	1.30 ชั่วโมง	หัวข้อ: กระบวนการผลิตสื่อสำหรับเด็กปฐมวัย วัตถุประสงค์ 1. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมอบรมมีความรู้เบื้องต้นในเรื่องกระบวนการคิดและกระบวนการผลิตรายการเพื่อเด็กปฐมวัย 2. เพื่อให้ผู้เข้าอบรมสามารถประยุกต์ใช้ความรู้เรื่องกระบวนการผลิตที่ได้จากการอบรมไปสู่การปฏิบัติได้	การประเมินผล 1. คุณภาพผลงานของผู้เรียนที่เกิดจากการบูรณาการความรู้เรื่องกระบวนการคิดและกระบวนการผลิตรายการเพื่อเด็กปฐมวัย 2. การประเมินด้านความคิดเห็นความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์สังเคราะห์จากการนำเสนอรูปแบบรายการสำหรับเด็กในการทำ workshop เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน - การสังเกต - การสัมภาษณ์ พูดคุย	ผู้เชี่ยวชาญด้านการผลิตสื่อเพื่อเด็กปฐมวัย

ลำดับ	ระยะเวลา	หัวข้อการอบรม	การประเมินผล	วิทยากร
4	1.30 ชั่วโมง	หัวข้อ: ดนตรีเพื่อเด็กปฐมวัย วัตถุประสงค์ 1. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมอบรมมีความเข้าใจถึงบทบาทและความสำคัญของเสียงดนตรีต่อการผลิตรายการสำหรับเด็กปฐมวัย 2. เพื่อให้ผู้เข้าอบรมมีความรู้ความเข้าใจเบื้องต้นให้หลักการใช้เสียงดนตรีเพื่อการผลิตรายการสำหรับเด็กปฐมวัย	การประเมินผล 1. ประเมินจากปฏิกิริยาและการมีส่วนร่วมของผู้เข้าอบรมขณะฟังบรรยาย 2. ประเมินจากคุณภาพผลงานของผู้เรียนที่เกิดจากการบูรณาการความรู้ด้านดนตรีสู่รูปแบบและเนื้อหารายการสำหรับเด็กได้ เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน - การสังเกต - การสัมภาษณ์ พูดคุย	ผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย
5	1 ชั่วโมง	หัวข้อ: การทำ workshop การผลิตรายการสำหรับเด็กปฐมวัย ตามโจทย์ที่กำหนด วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เข้าอบรมประยุกต์ใช้ความรู้จากการอบรมทดลองคิดสร้างสรรค์รายการสำหรับเด็กปฐมวัย	การประเมินผล 1. ผู้เข้าอบรมสามารถเขียน proposal นำเสนอรายการสำหรับเด็กปฐมวัยได้ 2. คุณภาพผลงาน proposal ของผู้เข้าอบรม สะท้อนให้เห็นถึงการบูรณาการความรู้ที่ได้จากการอบรมสู่การคิดรูปแบบและเนื้อหารายการสำหรับเด็กได้ เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน - การสังเกต - การสัมภาษณ์ พูดคุย	ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาการเด็กและสื่อสำหรับเด็กปฐมวัยร่วมรับฟังและให้คำแนะนำ

(2) เพื่อนำร่องการใช้หลักสูตรการอบรมเบื้องต้นเพื่อพัฒนาศักยภาพกำลังคนด้านการผลิตสื่อสำหรับเด็กปฐมวัย 3-6 ปี

จากหลักสูตรที่ได้จากการระดมความคิดเห็นสู่การนำร่องการใช้หลักสูตรการอบรมเบื้องต้นสำหรับพัฒนาศักยภาพคนในการทำงานด้านการผลิตสื่อสำหรับเด็กปฐมวัย ได้นำมาใช้อบรมกลุ่มผู้ผลิตที่ผ่านการคัดเลือกรวมทั้งสิ้น 20 คน โดยได้นำหลักสูตรการอบรมเชิงปฏิบัติการ (workshop) เพื่อสร้างองค์ความรู้และความเข้าใจการผลิตสื่อต้นแบบสำหรับเด็กปฐมวัย ภายใต้เงื่อนไขให้ใช้เวลาอบรม 1 วัน ในวันเสาร์ที่ 27 มิถุนายน 2563 เวลา 09.00-16.30 น. ณ ห้องสัมมนา 3 อาคารศูนย์การเรียนรู้ (D) ชั้น 3 สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส โดยได้เชิญผู้เชี่ยวชาญด้านเด็กปฐมวัยและผู้เชี่ยวชาญด้านการผลิตสื่อสำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อให้ได้องค์ความรู้ด้านเนื้อหา (content) และกลวิธีการนำเสนอ (format) ที่ถูกต้องเหมาะสมน่าสนใจสำหรับการรับรู้และการพัฒนาการของเด็กปฐมวัย โดยหัวข้อแรกของการอบรมคือ (1) พัฒนาการเด็กปฐมวัย เพื่อให้ผู้เข้าร่วมอบรมมีความรู้เบื้องต้นในเรื่องของพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กในช่วงปฐมวัย และเพื่อให้ผู้เข้าอบรมสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์รายการสำหรับเด็กให้มีเนื้อหาและการนำเสนอเหมาะสมกับการรับรู้และการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย จากนั้นเข้าสู่หัวข้อที่ (2) สื่อกับเด็กปฐมวัย (ผลกระทบด้านบวก-ลบ) เพื่อให้ผู้เข้าร่วมอบรมมีความรู้ความเข้าใจถึงผลกระทบของสื่อที่จะมีผลต่อพัฒนาการของเด็กปฐมวัยทั้งด้านบวกและลบ และเพื่อให้ผู้เข้าอบรมตระหนักถึงผลกระทบด้านลบที่จะเกิดขึ้นกับเด็กปฐมวัย หากได้รับสื่อที่ไม่เหมาะสมกับช่วงวัย เมื่อมีพื้นฐานความรู้ในเรื่องพัฒนาการเด็กปฐมวัยและผลกระทบของสื่อที่มีต่อเด็กปฐมวัยแล้ว ก็จะนำไปสู่หัวข้อที่ (3) กระบวนการผลิตสื่อสำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อให้ผู้เข้าร่วมอบรมมีความรู้เบื้องต้นในเรื่องกระบวนการคิดและกระบวนการผลิตรายการสำหรับเด็กปฐมวัย และเพื่อให้ผู้เข้าอบรมสามารถประยุกต์ใช้ความรู้เรื่องกระบวนการผลิตที่ได้จากการอบรมไปสู่การปฏิบัติได้ จากนั้นจะเป็นการเรียนรู้และทำความเข้าใจองค์ประกอบด้านเสียงโดยเฉพาะดนตรีประกอบต่างๆ สำหรับรายการเด็ก จึงนำไปสู่การอบรมในหัวข้อที่ (4) ดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อให้

ผู้เข้าร่วมอบรมมีความเข้าใจถึงบทบาทและความสำคัญของเสียงดนตรีต่อการผลิตรายการสำหรับเด็กปฐมวัย และเพื่อให้ผู้เข้าอบรมมีความรู้ความเข้าใจเบื้องต้นให้หลักการใช้เสียงดนตรีเพื่อการผลิตรายการสำหรับเด็กปฐมวัย และหัวข้อสุดท้ายในการอบรมฯ คือ หัวข้อที่ (5) การทำ workshop การผลิตรายการสำหรับเด็กปฐมวัยตามโจทย์ที่กำหนด เพื่อให้ผู้เข้าร่วมอบรมได้ประมวลและประยุกต์ใช้ความรู้ทั้งหมดที่ได้รับจากการอบรมฯ มาคิดสร้างสรรค์รายการสำหรับเด็กปฐมวัย โดยมีผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาการเด็กและสื่อสำหรับเด็กปฐมวัยร่วมรับฟังแลกเปลี่ยนและให้คำแนะนำอย่างชัดเจนถึงข้อดีข้อเสีย หรือสิ่งที่ควรปรับปรุงพัฒนาเพื่อเป็นประโยชน์ต่อไปในการคิดสร้างสรรค์การผลิตสื่อเพื่อเด็กปฐมวัยต่อไป

ภาพที่ 2 ภาพบรรยากาศกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการ (Workshop)

ทั้งนี้ เมื่อจบการอบรมแล้วได้ทำการประเมินผลรู้ ความเข้าใจ ตลอดจน ความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมอบรมในด้านต่างๆ ปรากฏผลดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ผลคะแนนความพึงพอใจต่อโครงการการอบรมฯ

ลำดับ	ประเด็นคำถาม	ค่าเฉลี่ย ความพึงพอใจ	ความหมายของระดับ ความพึงพอใจ
1	ท่านสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมไปประยุกต์ใช้ในการผลิตรายการเด็กปฐมวัยได้	4.80	พอใจมากที่สุด
2	ความสามารถของวิทยากรในการถ่ายทอดเนื้อหา	4.73	พอใจมากที่สุด
3	ความรู้รอบรู้ในเนื้อหาของวิทยากร	4.73	พอใจมากที่สุด
4	การตอบคำถามและให้คำแนะนำของวิทยากร	4.67	พอใจมากที่สุด
5	ความรู้และหลักการในการผลิตรายการเด็กปฐมวัยที่ท่านได้รับ	4.60	พอใจมากที่สุด
6	ความเหมาะสมของสถานที่	4.60	พอใจมากที่สุด
7	ความเหมาะสมของระยะเวลา	4.33	พอใจมากที่สุด
8	การประชาสัมพันธ์โครงการฯ	4.13	พอใจมาก
	ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจโดยรวมของการอบรม	4.57	พอใจมากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้เข้าอบรมมีความพึงพอใจเฉลี่ยในภาพรวมของการอบรมในระดับพึงพอใจมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ 4.57) ซึ่งสะท้อนให้เห็นได้ว่า แม้หลักสูตรการอบรมในครั้งนี้จะป็นหลักสูตรในระยะสั้น แต่ก็สามารถสนองตอบต่อผู้ผลิตรายการที่ต้องการทราบถึงหลักการและแนวทางในการผลิตรายการเพื่อเด็กปฐมวัย โดยผู้เข้าอบรมมีความพึงพอใจมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ 4.8) ในประเด็นการสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมไปประยุกต์ใช้ในการผลิตรายการเด็กปฐมวัยได้ รองลงมาคือ ความสามารถของวิทยากรในการถ่ายทอดเนื้อหาและความรอบรู้ในเนื้อหาของวิทยากร ซึ่งได้คะแนนเท่ากัน (ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ 4.73) และอยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุดเช่นเดียวกัน สะท้อนให้เห็นว่า ในการอบรมนอกจากเนื้อหาจะเป็น

เรื่องสำคัญแล้ว การคัดเลือกวิทยากรต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญในด้านนั้นเป็นอย่างดีตลอดจนต้องเป็นผู้มีความสามารถในการถ่ายทอดประเด็นความรู้ต่างๆ ให้แก่ผู้เข้าร่วมการอบรมด้วย ซึ่งเป็นแนวทางที่ชัดเจนสำหรับการพัฒนาร่างหลักสูตรนี้ไปสู่หลักสูตรการอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรสื่อเด็กปฐมวัยต่อไปในอนาคต

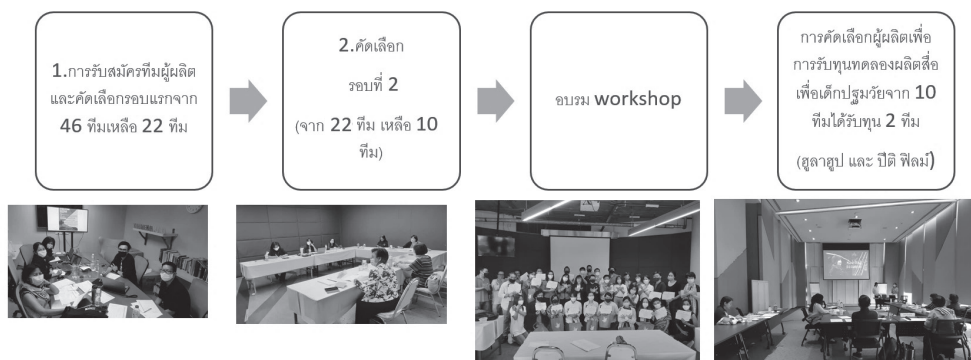
(3) ผลิตรายการโทรทัศน์ต้นแบบที่สอดคล้องกับการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็กปฐมวัย 2 รายการ

จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ สามารถผลิตรายการต้นแบบสำหรับเด็กปฐมวัยได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ คือ สามารถผลิตรายการโทรทัศน์ความยาว 5 นาที ได้ 2 รายการ รายการละ 2 ตอน ซึ่งในที่นี้คือ รายการ *Flowers Power* จากทีมฮูลาฮูป และรายการ *Sound to Song* จากทีมปีติฟิล์ม

ทั้งนี้ ก่อนจะได้รายการ *Flowers Power* จากทีมฮูลาฮูป และรายการ *Sound to Song* จากทีมปีติฟิล์ม นั้น มีการคัดเลือกจากทีมผู้ผลิต 10 ทีม ที่เข้าร่วมอบรมฯ จากนั้นมีการคัดเลือกโดยการนำเสนอโครงร่างรายการให้เหลือเพียง 2 ทีมสุดท้าย ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 ขั้นตอนในการคัดเลือกผู้ผลิต เพื่อทดลองผลิตรายการสำหรับเด็กปฐมวัย

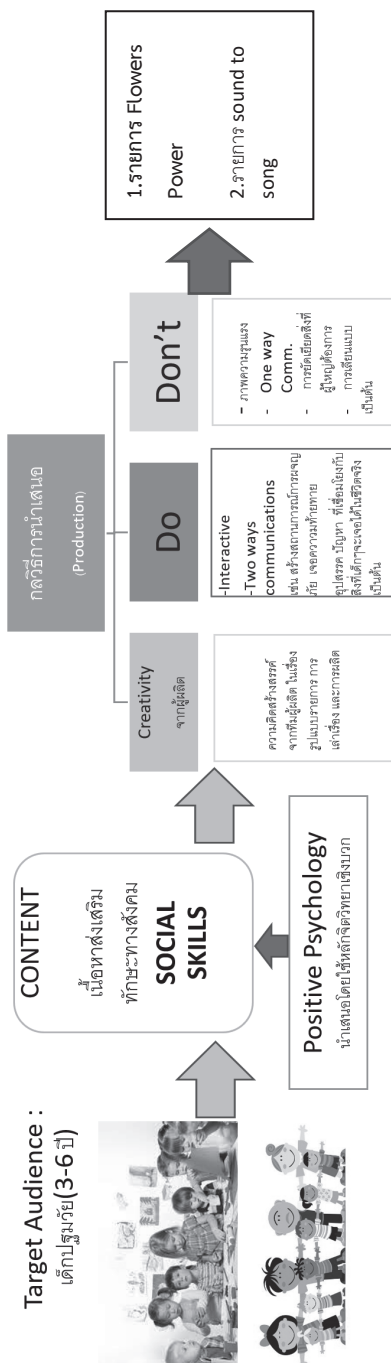
ขั้นตอนในการคัดเลือกผู้ผลิต

สำหรับประเด็นที่นำมาผลิตเป็นเนื้อหาของรายการโทรทัศน์ต้นแบบนี้ ได้จากข้อสรุปในการสนทนากลุ่มจากผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาการเด็กและสื่อเด็กปฐมวัย ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า เนื่องจากสถานการณ์ปัจจุบันการสร้างเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยควรนำเสนอเนื้อหาในประเด็นเรื่องการส่งเสริมทักษะทางสังคม (social skills) โดยใช้แนวคิดการนำเสนอในแนวทางส่งเสริมจิตวิทยาเชิงบวก (positive psychology) และมีข้อควรคำนึงถึงในการผลิตทั้งในแง่ประเด็นที่ควรปฏิบัติ (do) และข้อควรระวังที่ไม่ควรปฏิบัติ (don't) และผู้ผลิตความประมวผลหลักการที่กล่าวมาประยุกต์เข้ากับความคิดสร้างสรรค์เพื่อนำเสนอออกมาเป็นรายการที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย เพื่อนำไปสู่การผลิตทั้งนี้ สามารถสรุปเป็นแผนภาพขั้นตอนการทำงานได้ดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 แสดงกรอบแนวคิดในการผลิตสื่อสำหรับเด็กปฐมวัยในการทดลองผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กปฐมวัย
ในงานวิจัยครั้งนี้

สรุปกรอบแนวคิดในการผลิตสื่อสำหรับเด็กปฐมวัย

จากกรอบแนวคิดในการผลิตสื่อสำหรับเด็กปฐมวัยในการทดลองผลิต
รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กปฐมวัยที่กล่าวไปข้างต้น นำมาสู่การผลิตรายการ
สำหรับเด็กปฐมวัย 2 รายการ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. รายการ *Flowers Power* โดย ทีมฮูล่าฮูล่า

ภาพที่ 5 ภาพตัวอย่างรายการ *Flowers Power* โดย ทีมฮูล่าฮูล่า

แนวคิดรายการ: ความสำคัญของศิลปะ ส่งเสริม art education ในทุกแขนง
การนำเสนอความเป็นไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่นผ่านศิลปะ สอดแทรกส่งเสริม
ทักษะการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่น โดยดอกไม้คือตัวแทนของทักษะทางสังคม/
ทักษะการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่น และใช้ศิลปะเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการปลูกดอกไม้
(เครื่องมือที่เข้ามาช่วยสร้างทักษะทางสังคม/ทักษะการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่น)

ตอนที่ 1: Pilot Tape

ตัวแสดงในรายการ ประกอบด้วย พี่มะลิ บัว ต้อยตึง บานชื่น จำปี และจำปา

ภาพที่ 6 ตัวแสดงในรายการ *Flowers Power*

เนื้อหา ตอนที่ 1 ความแตกต่างคือความงาม (Diversity is Beautiful)

เรื่องย่อ

ณ ระเบียบบ้านต้นไม้จำปา สุนัขตัวหนึ่งนั่งเหงาหงอยอยู่ตัวเดียว คุณมะลิและเด็กๆ แก้งดอกไม้ทั้งสี่ต่างพากันเอ็นดูและสงสารคุณจำปา แต่ไม่มีใครสามารถสื่อสารกับคุณจำปาได้ ทันใดนั้น คุณจำปีแมวผู้รอบรู้ก็โผล่เข้ามา พร้อมสื่อสารแทนคุณจำปา ได้ความว่า ดอกไม้ดอกโปรดในสวนที่คุณจำปา ชอบหายไป ทำให้คุณจำปาเศร้า ทุกคนร่วมกันหาทางช่วยคุณจำปา โดยตัดสินใจวาดภาพดอกไม้ให้เป็นที่ระลึก แต่ทุกคนต่างเถียงกันว่า ดอกไม้ใครดีกว่ากันจนทะเลาะกัน คุณจำปาพยายามบอกทุกคนว่า ตนชอบทุกดอกไม้ที่เด็กๆ วาด เพราะทุกดอกล้วนมีความงามที่ต่างกันอย่างออกไป คุณมะลิจึงสอนให้ทุกคนเรียนรู้ว่า ความแตกต่างคือความสวยงาม หากทั้งโลกมีดอกไม้เหมือนกันหมด โลกคงไม่สวยเท่าที่มีดอกไม้หลากหลายพันธุ์ทุกคนรับคุณจำปาเข้าแก๊งบ้านต้นไม้ก่อนที่ทุกคนจะร้องเพลงและเต้นรำกันอย่างมีความสุข

ภาพที่ 7 ตัวอย่างตอนที่ 1 ความแตกต่างคือความงาม (Diversity is Beautiful)

ตอนที่ 2: The Sound of the Sea

Key Message: แบ่งสรรปันสุข (Sharing is Caring)

เรื่องย่อ

เด็กๆ แก๊งพลั๊กดอกไม้อยากไปทะเล คุณมะลิจึงชวนเด็กๆ ประดิษฐ์เครื่องดนตรีที่จะทำให้เด็กๆ ได้ยินเสียงคลื่น เหมือนกับได้ยินเสียงทะเลจริงๆ โดยใช้กระบอกที่ทำจากกระดาศ และใส่เมล็ดธัญพืชข้างใน เมื่อเทไปมาจะได้ยินเหมือนเสียงคลื่น ปรากฏว่า เมื่อทุกคนประดิษฐ์เสร็จ เจ้าจำปาลองเล่นเครื่องดนตรีของบัว และเผลอทำตกลงไปในบึงน้ำด้านล่าง บัวเสียใจ เพราะจะได้ไม่ร้องเพลงกับเพื่อนๆ คุณมะลิ คุณจำปีและเด็กๆ ช่วยกันหาทางออก โดยทุกคนตัดสินใจเทเมล็ดธัญพืชที่เหลือของทุกคนมากองรวมกัน ก่อนจะแบ่งสรรปันส่วนให้ทุกคนได้เท่าๆ กัน และช่วยกันประดิษฐ์กระบอกให้บัวใหม่ คุณมะลิสอนทุกคนว่า แม้เสียงคลื่นของทุกคนจะเบาลง แต่การแบ่งปันทำให้ทุกคนมีความสุขด้วยกันได้ ทุกคนร่วมร้องเพลงประกอบจังหวะโดยเครื่องดนตรีคลื่นที่ตนเองประดิษฐ์อย่างมีความสุข

ภาพที่ 8 ตัวอย่างตอนที่ 2 The Sound of the Sea

2. รายการ เสียงสนุก (Sound to Song) โดย ปิติฟิล์ม

ภาพที่ 9 ตัวอย่างรายการ เสียงสนุก (Sound to Song) โดย ปิติฟิล์ม

รายการ *Sound to Song* (เสียงสนุก) มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมจินตนาการเสริมสร้างพัฒนาการฝึกให้เด็กสังเกตและชื่นชมกับสิ่งรอบตัว รักสิ่งแวดล้อม เรียนรู้ผ่านการเล่นรับรู้จากภายใน เป็นกิจกรรมที่ทำร่วมกับครอบครัวปรับใช้และต่อยอดได้ รูปแบบรายการ 5 นาที แบ่งเป็น 4 ช่วง โดยให้ความสำคัญกับทักษะทางสังคม เช่น ความมีน้ำใจ และการแบ่งปันของเล่นแก่กัน เป็นต้น จบท้ายสอดแทรกเรื่องราวการมีวินัยในการเก็บของเล่นทุกครั้ง รายการเน้นการใช้ดนตรีสนุกสนาน ให้เด็กๆ ได้เคลื่อนไหวร่างกาย และสอดแทรกเนื้อหาทักษะทางสังคม เช่น น้ำใจ การแบ่งปัน และความรับผิดชอบ เป็นต้น โดยมีผู้ดำเนินรายการเป็นผู้นำร้องเพลงและนำเต้น

ทั้งนี้ ในกระบวนการขั้นตอนการพัฒนารายการนั้น มีการทำงานร่วมกันในลักษณะสหวิชาชีพ ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาการเด็ก ทีมวิจัย และทีมผู้ผลิตร่วมประชุมพัฒนาการผลิตร่วมกันทั้งสิ้น 8 ครั้ง ในช่วงเดือนกรกฎาคม-กันยายน 2563 ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

ประชุมครั้งที่ 1 เพื่อการพัฒนา storyboard โดยการนำ storyboard ที่ได้รับคัดเลือกจากรอบสุดท้าย มาพัฒนาเพื่อนำไปสู่การเขียน script

ประชุมครั้งที่ 2 - ครั้งที่ 4 เพื่อการพัฒนาบทรายการ ทั้งในแง่เนื้อหา การพัฒนาตัวละคร การดำเนินเรื่อง ตัวละครที่ใช้ในการดำเนินเรื่องและการใช้เพลงประกอบ

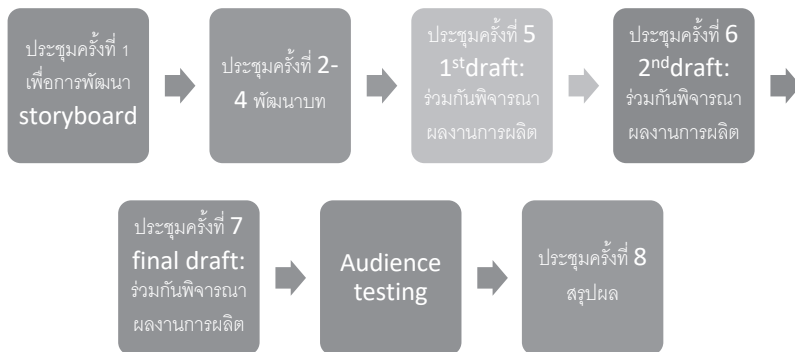
ประชุมครั้งที่ 5 เพื่อร่วมกันพิจารณาผลงานการผลิต (production) และการตัดต่อรายการในร่างแรก (1st draft)

ประชุมครั้งที่ 6 เพื่อร่วมกันพิจารณาผลงานการผลิต (production) และการตัดต่อรายการในร่างที่สอง (2nd draft)

ประชุมครั้งที่ 7 เพื่อร่วมกันพิจารณา ผลงานการผลิต (production) พัฒนาการตัดต่อรายการในร่างสุดท้าย (final draft) ก่อนนำไปทำ audience testing จากนั้นทดลองนำรายการไปให้เด็กปฐมวัยได้รับชม

ประชุมครั้งที่ 8 เพื่อสรุปผล audience testing การร่วมกันพิจารณาผลงานการผลิต (production) และสรุปจบ

ภาพที่ 12 สรุปขั้นตอนการผลิตรายการสำหรับเด็กปฐมวัย รายการ *Flowers Power* และ *Sound to Song*

ภาพที่ 13 ภาพบรรยากาศการประชุมพัฒนาการผลิตรายการสำหรับเด็กปฐมวัย รายการ *Flowers Power* และ *Sound to Song* และภาพบรรยากาศการทำ audience testing

การทดลองให้เด็กปฐมวัยกลุ่มเป้าหมายได้รับชม (Audience Testing)

เนื่องจากการผลิตรายการต้นแบบสำหรับเด็กปฐมวัยในครั้งนี้เป็นลักษณะการผลิต จึงมีการนำผลงานที่สำเร็จเรียบร้อยแล้วไปให้เด็กปฐมวัยได้รับชมด้วย เพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุงพัฒนารายการต่อไปได้ โดยในขั้นตอนการทำ audience testing ในครั้งนี้ได้รับความร่วมมือจากสถานีโทรทัศน์ ThaiPBS ร่วมเป็นภาคีในการติดต่อประสานงานโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑลให้แก่ทีมผู้วิจัย โดยมีโรงเรียนในเขตกรุงเทพและปริมณฑล จำนวน 2 โรงเรียน และโรงเรียนในต่างจังหวัด จำนวน 2 โรงเรียน

1. โรงเรียนก้องฟ้าวัฒนาวิทย์: กรุงเทพฯ วันจันทร์ที่ 12 ตุลาคม 2563 เวลา 10.00-12.00 น.

ชั้นอายุ: 3-4 ปี 15 คน (เด็กหญิง 6 คน เด็กชาย 9 คน)

ชั้นอายุ: 5-6 ปี 16 คน (เด็กหญิง 9 คน เด็กชาย 7 คน)

2. โรงเรียนวัดดอนเมือง (ทหารอากาศอุทิศ) วันศุกร์ที่ 16 ตุลาคม 2563 เวลา 09.00-11.00 น.

ชั้นอายุ: 3-4 ปี 15 คน (เด็กหญิง 10 คน เด็กชาย 5 คน)

ชั้นอายุ: 5-6 ปี 15 คน (เด็กหญิง 10 คน เด็กชาย 5 คน)

3. โรงเรียนโรงเรียนเทศบาล 4 วัดมหาธาตุวรวิหาร วันจันทร์ที่ 26 ตุลาคม 2563 เวลา 09.00-11.00 น.

ชั้นอายุ: 3-4 ปี 17 คน (เด็กหญิง 10 คน เด็กชาย 7 คน)

ชั้นอายุ: 5-6 ปี 15 คน (เด็กหญิง 7 คน เด็กชาย 8 คน)

4. โรงเรียนชุมชนวัดคูบัว จังหวัดราชบุรี วันศุกร์ที่ 26 ตุลาคม 2563 เวลา 09.00-11.00 น.

ชั้นอายุ: 3-4 ปี 15 คน (เด็กหญิง 9 คน เด็กชาย 6 คน)

ชั้นอายุ: 5-6 ปี 8 คน (เด็กหญิง 3 คน เด็กชาย 5 คน)

ตารางที่ 3 สรุปจำนวนนักเรียน (เด็กปฐมวัย 3-6 ปี) ผู้เข้าร่วม Audience Testing

อายุ/จำนวน	ชาย	หญิง
อายุ 3-4 ปี จำนวน 62 คน	27	35
อายุ 5-6 ปี จำนวน 54 คน	25	29
รวม 116 คน	52	64

ภาพที่ 14 ภาพบรรยากาศการทำ Audience Testing

ผลจากการทำ Audience Testing

ตารางที่ 4 สรุปผลการสังเกตพฤติกรรมเด็กปฐมวัยจากการทำ Audience Testing

ช่วงอายุ / รายการ		
อายุ 3-4 ปี	เด็กๆ ตั้งใจดู มีสมาธิจดจ่อ จำตัวละครได้ไม่หมด สนุกตอบคำถามในเรื่องตัวละครพอได้บ้าง แต่จำได้ไม่หมดทุกตัวละคร ส่วนใหญ่ยังไม่สามารถเล่าเรื่องราวได้	ตั้งใจ มีความสนุก มีการเดินตามรายการบ้าง เมื่อเปลี่ยนจากการนั่งเป็นยืน เด็กๆ จะงงๆ ไม่ลุกขึ้นตาม แต่ในภาพรวมพบว่า เด็กๆ มีส่วนร่วมในการเดินพยายามร้องเพลงตาม แม้จำชื่อพิธีกรไม่ได้ แต่ก็สามารถพูดถึง keyword จากการรับชมได้ เช่น ฝน กบ แต่สื่อสารสาระสำคัญไม่ได้ทั้งหมด
ช่วงอายุ / รายการ		
อายุ 5-6 ปี	เด็กๆ ตั้งใจดู มีสมาธิจดจ่อส่วนใหญ่เล่าสาระเรื่องราวได้ จับประเด็นใจความสำคัญของเรื่องได้ เช่น การแบ่งปัน การมีน้ำใจ เด็กๆ ยังจดจำตัวละครจำได้ไม่หมด โดยตัวละครที่เด็กๆ จำได้ มักจะคือ คน หมา แมว	ตั้งใจ มีความสนุก มีการเดินตามสื่อสารประเด็นได้ จำรายละเอียดได้มากกว่าเด็กเล็ก

จากการทำ audience testing พบว่า เด็กปฐมวัย 3-6 ปี นั้น แม้จะอยู่ในช่วงปฐมวัยเช่นเดียวกัน แต่มีความสามารถในการรับรู้และเข้าใจรายการได้แตกต่างกันอย่างชัดเจน โดยที่เด็กอายุ 3-4 ปี นั้น มีความเข้าใจและชื่นชอบรายการ *Sound to Song* ซึ่งเป็นรายการที่นำเสนอเนื้อหาด้วยเพลงและท่าทางประกอบ เป็นรายการสื่อสารชัดเจน รายละเอียดในเรื่องราวไม่มากตัวละครไม่มาก มีพิธีกรที่ดูเป็นมิตร ใจดีเป็นที่ชื่นชอบของเด็กๆ และมีบทเพลงมีลักษณะการใช้คำซ้ำๆ เปิดโอกาสให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการร้องและเต้นตามได้ ส่วนเด็กอายุ 5-6 ปี นั้น ชื่นชอบรายการ *Flowers Power* มากกว่า โดยเด็กๆ ให้เหตุผลว่า มีเนื้อเรื่องชวนให้ติดตาม เด็กๆ จะรอคอยติดตามเรื่องราว มีอารมณ์ร่วมไปกับตัวละครชัดเจนกว่าเด็กอายุ 3-4 ปี อีกทั้งยังจำใจความสำคัญของเรื่องและเล่าสื่อสารออกมาได้ชัดเจนกว่าเด็กอายุ 3-4 ปี ทั้งนี้ เป็นที่น่าสังเกตว่าเด็กปฐมวัยทั้งช่วงอายุ 3-4 ปี และ 5-6 ปี นั้น ยังไม่สามารถจดจำชื่อภาษาอังกฤษของรายการได้ ดังนั้นรายการสำหรับเด็กปฐมวัยจึงมีชื่อภาษาไทยที่สื่อความหมายชัดเจน ตรงตามแนวคิดรายการเพิ่มเติม เพื่อช่วยให้เด็กจดจำรายการได้ง่ายขึ้น และเด็กทั้งสองช่วงอายุมีความสนใจมีส่วนในการทายคำตอบและตอบคำถามพิธีกร ตลอดจนมีความสนใจและเข้าใจเรื่องของธรรมชาติใกล้ตัวได้ดี เช่น ปรากฏการณ์ฝนตก กบ ดอกไม้ เป็นต้น

นอกจากนี้ จากผลงานทดลองพบว่า หลักการที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญนั้นเป็นจริงตามนั้น เช่น ในตอนจบของแต่ละรายการนั้น เด็กๆ จะชอบ และรู้สึกดีมีความสุขเมื่อเรื่องราวจบลงอย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับหลักการที่ว่า เรื่องราวควรจบแบบ happy ending สอดคล้องกับทัศนคติของนักวิชาการด้านสื่อสำหรับเด็กที่ระบุว่า ตอนจบของรายการเด็กต้องจบด้วยความสุข “โลกยังต้องมีความหวัง ความสดใส ความสวยงาม ถ้าทุกอย่างมันสูญเสีย มันเศร้าอะไรต่างๆ ก็ดูชีวิตจะห่วยมาก” (สัมภาษณ์ มรรยาท อัครจันทโชติ, 12 พฤษภาคม 2563) นอกจากนี้ ยังพบว่า เด็กๆ จะตั้งใจดู และพยายามฟังและร้องตามเพลงประกอบในรายการ รวมถึงมีการลุกขึ้นเต้นตามรายการ ซึ่งสะท้อนว่า เพลงและดนตรีในรายการสามารถดึงดูดและสร้างการมีส่วนร่วมกับเด็กได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับ

คำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญว่า เด็กจะชื่นชอบเพลงและเสียงดนตรี “ทำนองดนตรีเสียงต่างๆ เด็กจะชอบมากเลยคะ ดนตรี ต้องมีเพลง มีดนตรี มันจะช่วย” (สัมภาษณ์ นานิด สโมสรผิงน้อย, 8 พฤษภาคม 2563) และ “learning through play อาจจะทำให้เขามีส่วนร่วม ลูกขึ้นมาเต้นด้วย” (สัมภาษณ์ นายแพทย์สุริยเดว ทรีปาตี, 8 พฤษภาคม 2563)

ประการสำคัญอีกประเด็นที่สะท้อนชัดเจนจากการทดลองในครั้งนี้คือ เด็กชอบที่จะมีส่วนร่วมกับรายการ ชอบตอบคำถาม หรือทายคำตอบ ดังนั้น ผู้ผลิตรายการต้องมึ้งหะในการนำเสนอที่ทำให้เด็กๆ สามารถสื่อสารกับรายการได้ สอดคล้องกับหลักการจากการระดมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญว่า สื่อสำหรับเด็กปฐมวัยควรมีลักษณะ interactive คือ มีกิจกรรมโต้ตอบ ไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อม ก็จะเพิ่มการมีส่วนร่วมให้กับเด็ก เช่น มีการถามและรอฟังคำตอบจากเด็ก พยายามให้เด็กมีส่วนร่วมในการตอบคำถาม พูดตาม โดยไม่เป็นการสื่อสารแบบทางเดียว (one-way communication) และสังเกตว่า หากคุณครูหรือผู้วิจัยพูดคุยกับเด็กระหว่างชมรายการ เด็กจะยิ่งพูดถึงหรือซักถามเกี่ยวกับสิ่งที่เห็นและได้ยินจากรายการมากขึ้นด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาเรื่องเด็กกับผู้เลี้ยงดูระหว่างชมรายการโทรทัศน์ ของ ชาคริยา อีเรนตร (2551 อ้างถึงใน ดนยา สุวัต, 2561) ที่พบว่า ขณะที่ชมโทรทัศน์ร่วมกันระหว่างเด็กกับผู้เลี้ยงดู และมีปฏิสัมพันธ์กันพูดคุย ซักถาม สนทนาเกี่ยวกับสิ่งที่เห็นผ่านโทรทัศน์ จะช่วยให้เด็กได้รับประโยชน์จากการชมโทรทัศน์มากขึ้น ดังนั้นหากผู้ปกครองสามารถรับชมรายการต่างๆ ร่วมกับเด็กๆ ด้วยได้ ก็จะช่วยให้เกิดการพูดคุยที่ช่วยเพิ่มการเรียนรู้และพัฒนาทักษะด้านต่างๆ ของเด็กปฐมวัยได้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนารายการจากการ Audience Testing

รายการ *Flowers Power* ควรเจาะกลุ่มเป้าหมายไปที่ 5-6 ปี โดยพัฒนาให้การนำเสนอมีจังหวะในการสร้างการมีส่วนร่วมกับเด็กๆ ให้มากขึ้น บทเพลงอาจสามารถเพิ่มเป็น 2 รอบได้ เหมาะกับเด็กอายุ 5-6 ปี อาจจะต้องพิจารณาการลดจำนวนของตัวละคร และการสร้างความชัดเจนของ character ของแต่ละตัวละครให้ชัดเจนขึ้น

รายการ *Sound to Song* สามารถพัฒนาให้กลุ่มเป้าหมายทั้ง 3-6 ปีได้ เนื่องจากเน้นการเคลื่อนไหวร่างกายเป็นสำคัญ โดยจะต้องปรับการนำเสนอในช่วงต่างๆ ให้เด็กๆ สามารถรับรู้และมีส่วนร่วมได้ชัดเจนขึ้น พิธีกรต้องมีบทบาทที่กระตุ้นความสนใจ และชักชวนให้เด็กๆ มีส่วนร่วมได้มากขึ้น และต้องปรับการนำเสนอในช่วงลำดับการทำความเข้าใจในบทเพลงและทำเต้นต่างๆ ให้ชัดเจนขึ้น เพื่อให้เด็กๆ รู้สึกสนุก สามารถทำตาม และมีส่วนร่วมได้ตลอดทั้งรายการ

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยสามารถสรุปผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรการอบรมเบื้องต้นเพื่อพัฒนาศักยภาพกำลังคนด้านการผลิตสื่อสำหรับเด็กปฐมวัย 3-6 ปี ที่มีความเหมาะสมกับพัฒนาการเด็ก

ผลจากการสนทนากลุ่มและจากข้อสรุปในรอบแนวคิดการผลิตรายการสำหรับเด็กปฐมวัยข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปและสังเคราะห์องค์ความรู้เพื่อออกแบบหลักสูตรการอบรมเชิงปฏิบัติการ (workshop) เพื่อสร้างองค์ความรู้และความเข้าใจการผลิตสื่อต้นแบบสำหรับเด็กปฐมวัย โดยแต่ละหัวข้อนั้นใช้เวลาในการอบรม 1 ชั่วโมง 30 นาที และมีวิทยากรผู้เชี่ยวชาญในแต่ละหัวข้อเป็นผู้บรรยายและนำกิจกรรมต่างๆ ในการอบรมฯ โดยหัวข้อที่ (1) ของการอบรมคือ หัวข้อพัฒนาการเด็กปฐมวัย เพื่อให้ผู้เข้าร่วมอบรมมีความรู้เบื้องต้นในเรื่องของพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กในช่วงปฐมวัย และเพื่อให้ผู้เข้าอบรมสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์รายการสำหรับเด็กให้มีความเหมาะสมและการนำเสนอเหมาะสมกับการรับรู้และการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย จากนั้นเข้าสู่หัวข้อที่ (2) สื่อกับเด็กปฐมวัย (ผลกระทบด้านบวก-ลบ) เพื่อให้ผู้เข้าร่วมอบรมมีความรู้ความเข้าใจถึงผลกระทบของสื่อที่จะมีผลต่อพัฒนาการของเด็กปฐมวัยทั้งด้านบวกและลบ และเพื่อให้ผู้เข้าอบรมตระหนักถึงผลกระทบด้านลบที่จะเกิดขึ้นกับเด็กปฐมวัยหากได้รับสื่อที่ไม่เหมาะสมกับช่วงวัย เมื่อมีพื้นฐานความรู้ในเรื่องพัฒนาการเด็กปฐมวัยและผลกระทบของสื่อที่มี

ต่อเด็กปฐมวัยแล้ว ก็จะนำไปสู่หัวข้อที่ (3) กระบวนการผลิตสื่อเพื่อเด็กปฐมวัย เพื่อให้ผู้เข้าร่วมอบรมมีความรู้เบื้องต้นในเรื่องกระบวนการคิดและกระบวนการผลิตรายการเพื่อเด็กปฐมวัย และเพื่อให้ผู้เข้าอบรมสามารถประยุกต์ใช้ความรู้เรื่องกระบวนการผลิตที่ได้จากการอบรมไปสู่การปฏิบัติได้ จากนั้นจะเป็นการเรียนรู้และทำความเข้าใจองค์ประกอบด้านเสียงโดยเฉพาะดนตรีประกอบต่างๆ สำหรับรายการเด็กในหัวข้อที่ (4) ดนตรีเพื่อเด็กปฐมวัย เพื่อให้ผู้เข้าร่วมอบรมมีความเข้าใจถึงบทบาทและความสำคัญของเสียงดนตรีต่อการผลิตรายการสำหรับเด็กปฐมวัย และเพื่อให้ผู้เข้าอบรมมีความรู้ความเข้าใจเบื้องต้นให้หลักการใช้เสียงดนตรีเพื่อการผลิตรายการสำหรับเด็กปฐมวัย และหัวข้อสุดท้ายในการอบรมฯ คือหัวข้อที่ (5) การทำ workshop การคิดผลิตรายการสำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อให้ผู้เข้าร่วมอบรมได้ประมวลและประยุกต์ใช้ความรู้ทั้งหมดที่ได้รับจากการอบรมฯ มาคิดสร้างสรรค์รายการสำหรับเด็กปฐมวัย โดยมีผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาการเด็กและสื่อสำหรับเด็กปฐมวัยร่วมรับฟัง แลกเปลี่ยน และให้คำแนะนำอย่างชัดเจนถึงข้อดีข้อเสีย หรือสิ่งที่ควรปรับปรุงพัฒนาเพื่อเป็นประโยชน์ต่อไปในการคิดสร้างสรรค์การผลิตสื่อเพื่อเด็กปฐมวัยต่อไป

2. การนำร่องการใช้หลักสูตรการอบรมเบื้องต้นเพื่อพัฒนาศักยภาพกำลังคนด้านการผลิตสื่อสำหรับเด็กปฐมวัย 3-6 ปี

การนำร่องการใช้หลักสูตรการอบรมเบื้องต้นเพื่อพัฒนาศักยภาพกำลังคนด้านการผลิตสื่อสำหรับเด็กปฐมวัย 3-6 ปี ผ่านการจัดกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการ (workshop) เพื่อสร้างองค์ความรู้และความเข้าใจการผลิตสื่อต้นแบบสำหรับเด็กปฐมวัย ช่วงอายุ 3-6 ปี โดยได้เชิญผู้เชี่ยวชาญด้านเด็กปฐมวัยและผู้เชี่ยวชาญด้านการผลิตสื่อเพื่อเด็กปฐมวัย เพื่อให้ได้องค์ความรู้ด้านเนื้อหา (content) และกลวิธีการนำเสนอ (format) ที่ถูกต้องเหมาะสม น่าสนใจ โดยมีผู้เข้าร่วมอบรมได้แก่กลุ่มผู้ผลิตที่ผ่านการคัดเลือก รวมผู้เข้าอบรมทั้งสิ้น 20 คน โดยเนื้อหาในหลักสูตรที่เข้าอบรมเป็นไปตามที่ระบุไว้ในวัตถุประสงค์การวิจัยในข้อที่ 1

ทั้งนี้ การประเมินผลความรู้ ความเข้าใจ ตลอดจนความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมอบรมในด้านต่างๆ ปรากฏผลค่าเฉลี่ยความพึงพอใจโดยรวมของการอบรมอยู่ในระดับพอใจมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ 4.57) ซึ่งสามารถสะท้อนให้เห็นได้ว่า หลักสูตรการอบรมในครั้งนี้ แม้จะเป็นหลักสูตรในระยะสั้นๆ แต่ก็สามารถสนองตอบต่อผู้ผลิตรายการที่ต้องการทราบถึงหลักการและแนวทางในการผลิตรายการเพื่อเด็กปฐมวัย โดยเฉพาะสะท้อนจากความพอใจที่มีคะแนนสูงสุดในระดับพึงพอใจมากที่สุด คือ การสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมไปประยุกต์ใช้ในการผลิตรายการเด็กปฐมวัยได้ (ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ 4.8) รองลงมาคือ ความสามารถของวิทยากรในการถ่ายทอดเนื้อหาและความรอบรู้ในเนื้อหาของวิทยากร ซึ่งได้คะแนนเท่ากัน และอยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุดเช่นเดียวกัน (ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ 4.73) และรองลงมาคือ การตอบคำถามและให้คำแนะนำของวิทยากร (ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ 4.67) สะท้อนให้เห็นว่า ในการอบรมนอกจากเนื้อหาจะเป็นเรื่องสำคัญแล้ว การคัดเลือกวิทยากรต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญในด้านนั้นเป็นอย่างดี ตลอดจนต้องเป็นผู้มีความสามารถในการถ่ายทอดประเด็นความรู้ต่างๆ ให้แก่ผู้เข้าร่วมการอบรม และควรเปิดโอกาสให้มีการทดลองคิดสร้างสรรค์รายการสำหรับเด็กปฐมวัย รวมทั้งควรให้ความสำคัญกับช่วงเวลาของการซักถามแลกเปลี่ยนความคิดเห็นด้วย ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า หลักสูตรฯ นี้สามารถนำไปสู่การพัฒนาเพื่อจัดทำหลักสูตรการอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรสื่อเด็กปฐมวัยต่อไปในอนาคตได้

3. รายการโทรทัศน์ต้นแบบที่สอดคล้องกับการเรียนรู้และพัฒนาการสำหรับเด็กปฐมวัย 2 รายการ

จากข้อสรุปในการสนทนากลุ่มจากผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาการเด็กและสื่อเด็กปฐมวัย ตามแนวกรอบเนื้อหาการผลิตรายการโทรทัศน์ต้นแบบในครั้งนี้ พบว่า ควรจะมีเนื้อหาส่งเสริมทักษะทางสังคม (social skills) เป็นสำคัญ โดยมีการนำเสนอให้เป็นไปในลักษณะการใช้จิตวิทยาเชิงบวก (positive psychology) ซึ่งต้องมีกลวิธีการนำเสนออย่างมีความคิดสร้างสรรค์ และมีแนวการนำเสนอที่ควรปฏิบัติ (do) และสิ่งที่ไม่ควรปฏิบัติ (don't) จนได้ต้นแบบรายการสำหรับ

เด็กปฐมวัย 2 รายการ คือ *Flowers Power* ที่นำเสนอเนื้อหาส่งเสริมทักษะทางสังคมในเรื่องการอยู่ร่วมกันท่ามกลางความหลากหลาย ด้วยความรักความเข้าใจ และมีน้ำใจต่อกันผ่านเรื่องราวของตัวละครทุกตัว ส่วนรายการ *Sound to Song* นำเสนอเนื้อหาเรื่องสิ่งแวดล้อมใกล้ตัว และส่งเสริมทักษะทางสังคมในเรื่องการเคารพกติกาของสังคมและการแบ่งปันผ่านการร้องเพลง การเต้น และการช่วยกันเก็บอุปกรณ์และของเล่นในตอนท้ายของรายการในทุกตอน

ผลการทดลองผลิตสื่อทำให้เห็นว่า ถ้าจะผลิตสื่อสำหรับเด็กปฐมวัย ควรให้ความสำคัญกับพัฒนาการความสามารถในการรับรู้และเรียนรู้ เนื่องจากการทดลองพบว่า เด็กอายุ 3-4 ปี ชื่นชอบรายการ *Sound to Song* มากกว่า สะท้อนให้เห็นว่า สำหรับเด็กอายุ 3-4 ปี เหมาะสมกับรายการที่เข้าใจง่าย ยังไม่ต้องใส่รายละเอียดในเรื่องราวมากนัก ตัวละครต้องไม่มาก และมีการนำเสนอประโยคหรือคำพูดซ้ำๆ เพื่อให้เด็กสามารถเข้าใจเนื้อหาได้ชัดเจน ทั้งนี้ ต้องเปิดโอกาสให้เด็กได้มีส่วนร่วมให้มากขึ้น เช่น เปิดโอกาสให้ตอบคำถาม ให้ได้ร่วมเต้นหรือทำท่าทางประกอบตามไปด้วยได้ ส่วนเด็กอายุ 5-6 ปี นั้น ชอบรายการที่มีเรื่องราวที่ซับซ้อนมากขึ้นกว่าเด็กอายุ 3-4 ปี ดังนั้นจึงพบว่า รายการ *Flowers Power* เป็นที่ชื่นชอบของเด็กวัยนี้มากกว่า เพราะมีเนื้อเรื่องชวนให้ติดตาม เด็กๆ จะรอคอยติดตามเรื่องราว มีความลุ้น มีอารมณ์ร่วมไปกับตัวละครได้ชัดเจน อีกทั้งยังจำใจความสำคัญของเรื่อง และเล่าสื่อสารออกมาได้ชัดเจนกว่าเด็กเล็ก

ภาพที่ 15 สรุปเนื้อหาและการนำเสนอที่ความปฏิบัติ (Do) และไม่ควรมิปฏิบัติ (Don't)
ในการพัฒนาสื่อสำหรับเด็กปฐมวัย

สิ่งที่ควรทำ ✓

- Topic เดียว สั้นกระชับ**
ความยาวที่เหมาะสม คือ 2-10 นาที
จำนวนบทที่ต่อเนื่องต่อกันจากอายุได้ เช่น อายุ 3 ขวบ ไม่เกิน 3 นาที
- Interactive + Two-Ways Communication**
ในการสร้างปฏิสัมพันธ์กับเด็ก ควรส่งเสริมให้มีความคิด ร่วมความสนใจและพฤติกรรมเป็นไปอย่าง
และช่วยเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับผู้ปกครอง
- ใช้ความสนุกเป็นตัวนำ**
เพราะความสนุกสนานจากการ์ตูนที่มีสีสันและเสียงดนตรีสนุกสนาน
- เรียนรู้ผ่านการเล่น**
ไม่ฝึกลูกจนเกินไป
- กระตุ้นจินตนาการ**
ผ่านจินตนาการที่เป็นนิเวศพัฒนาการ
หรือจินตนาการ
- ใช้ดนตรีประกอบ**
คนสมัยนี้ที่ฟังเพลงได้ไม่ขาด
ถ้าหาว่าเพลงประกอบ สนุกสนาน
และเสริมจินตนาการ
- ตัวละครมีความชัดเจน**
จำนวนน้อย พฤติกรรมชัดเจน ไม่เป็นแบบแผน
- ตัวละครมีเอกลักษณ์**
ทำให้จำได้ง่าย เช่น สีสันที่โดดเด่นหรือรูปร่างที่
และลักษณะจำไม่ยากกว่าที่อื่นบน

ภาพที่ 15 สรุปเนื้อหาและการนำเสนอที่ความปฏิบัติ (Do) และไม่ควรมิปฏิบัติ (Don't)
ในการพัฒนาสื่อสำหรับเด็กปฐมวัย

สิ่งที่ไม่ควรทำ ✗

- เนื้อหาเชิงบวก**
นำเสนอด้วย 55 Positive Approach
ใช้สื่อที่ส่งเสริมพฤติกรรมเชิงบวก
- เนื้อหาเรียบง่ายไม่ซับซ้อน**
เสนอเนื้อหาที่ง่ายเกินไป ไม่ซับซ้อน
- เน้นใจความสำคัญ**
เน้น Keyword คือ 55 คำ จำนวน 5 คำ
เพื่อเข้าถึงใจความสำคัญ
- จบเรื่องแบบ Happy Ending**
จบด้วยความสุข มีความสุข ไม่เศร้า ไม่กลัว
- ไม่สร้างตัวละคร**
ที่โหดร้ายรุนแรง
เพราะความกลัวจะส่งผลต่อพัฒนาการ
และการเรียนรู้ของเด็ก
- ไม่ใช้ภาพ-เสียงที่รุนแรง**
เช่น ภาพที่รุนแรง เสียงที่ดังเกินไป
หรือเสียงที่ดังเกินไป
- ไม่ขัดแย้งสิ่งที่ผู้ใหญ่**
ต้องการให้เด็กทำหรือดู
ให้มีความเป็นธรรมชาติของเด็ก
- ไม่ใส่นิทานที่อันตราย**
หรือมีผลเสียต่อเด็ก
เพราะเด็กจะเลียนแบบทำที่อันตรายได้

นอกจากในแง่ของเนื้อหาและการนำเสนอของรายการแล้ว การผลิตรายการต้นแบบสำหรับเด็กปฐมวัยในครั้งนี้ ยังได้นำแนวทางการผลิตที่เป็นรูปแบบการทำงานร่วมกันระหว่างสหวิชาชีพด้านพัฒนาการเด็ก ซึ่งประกอบด้วยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาการเด็กปฐมวัย นักการศึกษาด้านเด็กปฐมวัย ผู้เชี่ยวชาญในการผลิตสื่อสำหรับเด็กปฐมวัย และผู้ผลิตสื่อ ซึ่งถือเป็นแนวทางที่ช่วยให้การผลิตสื่อสำหรับเด็กปฐมวัยนั้นเป็นไปตามหลักการผลิตสื่อที่เหมาะสม และส่งเสริมพัฒนาการตามช่วงวัยของเด็กปฐมวัยได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ และผสมผสานความคิดสร้างสรรค์จากฝั่งของผู้ผลิตสื่อได้อย่างลงตัว ซึ่งนับเป็นแนวทางในการผลิตสื่อสำหรับเด็กปฐมวัยที่ปลอดภัยและสร้างสรรค์ได้ต่อไปในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนารายการต้นแบบ 2 รายการ (รายการ *Flowers Power* และรายการ *Sound to Song*)

ข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนารายการ *Flowers Power* ควรพัฒนาเจาะกลุ่มเป้าหมายไปที่เด็กอายุ 5-6 ปี โดยพัฒนาให้การนำเสนอมีจังหวะในการสร้างการมีส่วนร่วมกับเด็กให้มากขึ้น บทเพลงอาจสามารถเพิ่มเป็น 2 รอบ เพื่อให้เด็กๆ สามารถจำจดได้ดียิ่งขึ้น และอาจจะต้องพิจารณาการลดจำนวนของตัวละคร และเพิ่มความชัดเจนในบุคลิกลักษณะ (character) ของตัวละครแต่ละตัวให้มากและชัดเจนขึ้น ทั้งลักษณะการแต่งกาย การพูดจา หรือบุคลิกลักษณะเฉพาะตัวบางอย่าง เพื่อช่วยให้เด็กๆ จดจำและรู้จักตัวละครได้ง่ายขึ้น

สำหรับรายการ *Sound to Song* สามารถพัฒนาให้กลุ่มเป้าหมายทั้งช่วงอายุ 3-6 ปีได้ เนื่องจากเน้นการเคลื่อนไหวร่างกายเป็นสำคัญ โดยจะต้องปรับการนำเสนอในช่วงต่างๆ ให้เด็กๆ สามารถรับรู้ และมีส่วนร่วมได้ชัดเจนขึ้น พิธีกรต้องมีบทพูดที่กระตุ้นความสนใจ และชักชวนให้เด็กๆ มีส่วนร่วมได้มากขึ้น เว้นจังหวะให้เด็กๆ ได้มีส่วนร่วมในการตอบคำถามต่างๆ ได้มากขึ้น และควรปรับการนำเสนอในช่วงลำดับการทำความเข้าใจในบทเพลงและทำเต้นต่างๆ ให้ชัดเจนขึ้น เพื่อให้เด็กๆ มีส่วนร่วมทำตามได้อย่างสนุกสนาน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการวิจัยเชิงทดลอง (experimental research) ต่อยอดจากรายการเดิม โดยนำผลที่ได้จาก audience testing มาปรับปรุงรายการ และนำไปทดลองให้เด็กฯ ชมอีกครั้ง เพื่อให้เกิดการพัฒนา จนนำไปสู่การเป็นรายการโทรทัศน์ต้นแบบสำหรับเด็กปฐมวัยได้จริงต่อไป

2. ควรมีการนำรายการที่ผลิตไปทดลองให้เด็กปฐมวัยในหลากหลายพื้นที่ยิ่งขึ้น ทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด โดยเฉพาะในพื้นที่ห่างไกลได้ทดลองรับชมรายการด้วย ซึ่งควรทำอย่างเป็นระบบเพื่อเก็บผลการวิจัยและศึกษาผลของการพัฒนาและผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กปฐมวัยทั่วประเทศไทย

3. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของทั้งภาครัฐและเอกชน ควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพด้านการผลิตสื่อสำหรับเด็กปฐมวัย โดยการพัฒนาศักยภาพด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีความสามารถ ศักยภาพ และคุณธรรม ซึ่งเมื่อมีผู้ผลิตสื่อที่มีความรู้ความเข้าใจในการผลิตสื่อที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย ก็เท่ากับเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการผลิตสื่อที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยได้มากขึ้น

2. ภาครัฐ ภาคเอกชน โดยเฉพาะบริษัทผู้ผลิตสื่อ ควรแสวงหาความร่วมมือและบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานของรัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เพื่อส่งเสริมให้เกิดกลไกในการขับเคลื่อน และส่งเสริมให้เกิดสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ให้แก่เด็กปฐมวัยตามแผนพัฒนาเด็กปฐมวัยด้วยความจริงจังอย่างเป็นรูปธรรม

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กาญจนา แก้วเทพ (2543), *สื่อมวลชน: ทฤษฎีและแนวทางการศึกษา*, กรุงเทพฯ: เอดิสัน เพรสโปรดักส์.
- กาญจนา แก้วเทพ และคณะ (2554), *ผู้คนที่หลากหลายในการสื่อสาร: เด็ก สตรี และผู้สูงอายุ*, กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- กุลจิตรา กังคานนท์ และคณะ (2548), *รายงานการศึกษาเรื่อง สื่อมวลชนเพื่อการศึกษาและการเรียนรู้ เล่ม 3*, กรุงเทพฯ: โครงการยุทธศาสตร์สื่อเด็ก.
- दनยา วสุวัต (2561), *การศึกษาเพื่อสร้างรูปแบบและเนื้อหารายการโทรทัศน์สำหรับเด็กเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในเด็กช่วงอายุ 3-6 ปี*, วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาการมนุษย์ สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ธรรีรัตน์ พันทวี วงศ์ชนะเอนก (2557), *การหมุนไปในโลกใบเล็กๆ*, กรุงเทพฯ: สมาคมวิทยุและสื่อเพื่อเด็กและเยาวชน (สสद्य.).
- ณฤมล รื่นไวย์ (2552), *จอตู้ (ต๋วงแตง) เลอะดูขบวนกรปกป้องเด็ก*, กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ปันโตพับลิชชิ่ง.
- มรรยาท อัครจันทโชติ (2557), *สถานภาพปัจจุบันของการออกอากาศรายการวิทยุสำหรับเด็กและพฤติกรรมกรเปิดรับสื่อวิทยุของเด็กไทย*, กรุงเทพฯ: สมาคมวิทยุและสื่อเพื่อเด็กและเยาวชน (สสद्य.).
- _____. (2563), *สถานการณ์รายการเด็กในสื่อวิทยุและโทรทัศน์*, เอกสารประกอบการประชุมระดมความคิด “ข้อเสนอสู่การเพิ่มช่องทางการเผยแพร่รายการเด็กในสื่อวิทยุและโทรทัศน์”, ม.ป.ท.
- วรรณนิภา นิยมไทย และคณะ (2548), *รายงานการศึกษาเรื่อง สื่อมวลชนเพื่อการศึกษาและการเรียนรู้ เล่ม 4*, กรุงเทพฯ: โครงการยุทธศาสตร์สื่อเด็ก.
- วิลาสินี พิพิธกุล และมนสิวินี จันทะเลิศ (2548), *รายงานการศึกษาเรื่อง สื่อมวลชนเพื่อการศึกษาและการเรียนรู้ เล่ม 2 อิทธิพลและผลกระทบของสื่อมวลชนต่อเด็กและเยาวชน และสภาพคุณภาพเนื้อหาขงรายการวิทยุและโทรทัศน์*, กรุงเทพฯ: โครงการยุทธศาสตร์สื่อเด็ก.
- วีรพงศ์ พลนิกกิจ (2556), *การเขียนบทรายการสำหรับเด็ก*, กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- สุริยเดว ทรีปาตี, นายแพทย์ (2555), *ต้นทุนชีวิตเด็กและเยาวชนไทย*, กรุงเทพฯ: ชมรมวิทยุเด็กเยาวชน และครอบครัว
- _____. (2556), *รู้จักเด็กทั้งตัวและหัวใจ พัฒนาการของเด็กและวัยรุ่น*, กรุงเทพฯ: แอปป้าพรีนติ้ง กรุ๊ป.
- อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ (2548), *รายงานการศึกษาเรื่องสื่อมวลชนเพื่อการศึกษาและการเรียนรู้ เล่ม 1 ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการสื่อของรัฐเพื่อการศึกษาและการเรียนรู้*, กรุงเทพฯ: โครงการยุทธศาสตร์สื่อเด็ก.

สื่อออนไลน์

- คมชัดลึก (2560), “กุมารแพทย์เตือนใช้จอเลี้ยงลูกพัฒนาการเด็กแย่!”, สืบค้นเมื่อ 11 ธันวาคม 2559 จาก <https://www.komchadluek.net/news/edu-health/295745>
- เดอะ สแตนดาร์ด (2562), “ปิดฉากช่องเด็ก! สรุปรายชื่อยอดฮิตทีวีดิจิทัลทั้งหมด 7 ช่อง 3 Family และ 3SD ขอคืนด้วย”, สืบค้นเมื่อ 11 ธันวาคม 2559 จาก <https://thestandard.co/return-all-7-digital-tv-channels/>
- ลักษมี คงลาภ (2551), “การวิเคราะห์ความรุนแรงในรายการโทรทัศน์ สนับสนุนโดยแผนงานสื่อสร้างสุขภาวะเยาวชน”, สืบค้นเมื่อ 11 ธันวาคม 2559 จาก <http://www.childmedia.net/phocadownload/userupload/Research/tvnet.pdf>
- สสส. (2555), “เกณฑ์ชี้วัดคุณภาพรายการวิทยุ สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว”, สืบค้นเมื่อ 18 ธันวาคม 2559, จาก <http://www.kidsradioclub.or.th/article/research/924>
- สถาบันสื่อเด็กและเยาวชน (2558), “รู้จัก พ.ร.บ. กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยฯ”, สืบค้นเมื่อ 8 ธันวาคม 2559 จาก <http://www.childmedia.net/recommend/473>
- Advance Research and Consultant (2559), การสำรวจพฤติกรรม的开รับสื่อ ทศนคติ และอิทธิพลของรายการวิทยุ สำหรับเด็กและครอบครัวในเขตกรุงเทพมหานคร เสนอมูลนิธิเครือข่ายครอบครัว, สืบค้นเมื่อ 1 ธันวาคม 2559 จาก <https://www.scribd.com/doc/208323876>
- Isranews (2556), “การสัมมนาผลการศึกษาเกี่ยวกับสื่อเพื่อเด็กและเยาวชน”, สืบค้นเมื่อ 1 ธันวาคม 2559 จาก <https://www.isranews.org/content-page/item/23493-research.html>